Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

Najer Folksblat פּרייז 20 גראָשען

היינט 8 זייטען

נייער פאָלקסבלאַט

אונפּאַרטייאישע פּאָליטיש - געזעלשאַפטליכע טאָג - צייטונג

Nr. 23/1318 | Łódź, Czwartek 26 Stycznia 1928 r. | זעקסטער יאָהרגאַנג | לאָדז, דאָנערשטאָג ד׳ שבט תרפ״ח | Nr. 23/1318

אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. 24-71. | Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 2471.

קוועסטיאָנירט די ליסטעס נומער 13 און 16

אויף דער זיצונג פון דער הויפּט-וואַהל-קאָמיסיע

וואַרשאַ, 25 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) היינט איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער הויפּט-וואַהל-קאָמיסיע, אויף וועלכער עס זענען בעשטעטיגט געוואָרן די ליסטעס צום סיים נומער 12, 14, 15, 17, 18, 19, 25 און 33. און די ליסטעס צום סענאַט 1, 2, 3, 7, 8, 10, 12, 14, 17, 18, 24, 25 און 33.

וואָס שייך די ליסטעס 13 און 16 האָט דער הויפּט-וואַהל-קאָמיסאַר צוגעלעגט די ליסטעס צו פּסלען, ווייל פיל אונטערשריפטען זענען געמאַכט געוואָרן מיט איין און דערזעלבער האַנדשריפט.

דעפּ. האַרטגלאַס האָט דערויף פאָרגעלעגט, אַז מ׳זאָל נאָכקאָנטראָלירען וויפיל ס׳איז פאַרהאַן אויף די דאָקומענטע ליסטעס גילטיגע אונטערשריפטען, ווייל ס׳איז מעגליך, אַז די גילטיגע אונטערשריפטען זאָלען זיין גענוגענד. דער פאָרשלאַג איז אָנגענומען געוואָרן און די הויפּט-וואַהל-קאָמיסיע וועט איצט נאָכפאָרשען אַלע אונטערשריפטען אויף די ליסטעס 13 און 16.

דער פאָרשטעהער פון פּ.פּ.ס. האָט קוועסטיאָנירט די נעמען פון די ליסטעס 13 און 16, ווייל דער נומער 13 טראָגט דעם נאָמען אַרבייטער און פּויערים-איינהייט און דער נומער 16 טראָגט אויך דעם נאָמען פּ.פּ,ס. די מאָטיווען זענען נישט גענומען געוואָרן אין אַכט. דער פאָרשטעהער פון „התאחדות" האָט קוועסטיאָנירט דעם נאָמען פון דער ליסטע 33, וועלכער הייסט אַלגעמיינער יודישער נאַציאָנאַלער בלאָק. אויך דער מאָטיוו איז נישט גענומען געוואָרען אין אַכט. ביי דער ליסטע 33 האָט דער גלח ווירעמבאָווסקי געפרעגט, צי מעג וו. ווישליצקי אונטערשרייבען די ליסטע 33 ווען ער פיגורירט אויף די ליסטע נומער 1. דער הויפּט-וואַהל-קאָמיסאַר האָט געענטפערט, אַז דאָס איז דערלאַזבאַר.

די נאָהענטסטע זיצונג פון דער הויפּט-וואַהל-קאָמיסיע וועט פאָרקומען פרייטאָג, אויף דער דאָזיגער זיצונג וועלען בעטראַכט ווערען די איבעריגע ליסטעס.

איינגאַנצען זענען אַריינגעטראָגן געוואָרען 7 ליסטעס: נומער 4 „בונד", 5 „פּועלי-ציון", 17—נאַציאָנאַל-יודישע פעראייניגונג אין גאַליציען, 18—בלאָק פון נאַציאָנאַלע מינדערהייטען, 27—פּועלי-ציון-רעכטע, 31—„התאחדות" פון גאַליציען, 33 — אַלגעמיינער יודישער נאַציאָנאַלער בלאָק.

———

אין דער לעצטער מינוט האָט מען נאָך אַריינגעטראָגן אין דעם הויפּט-וואַהל-קאָמיטעט נאָך אַ ליסטע פון „פּויזנער אַרבייטס-קלוב". די ליסטע האָט בעקומען דעם נומער 35.

———

אין דער וואַרשעווער וואַהל-קאָמיסיע איז אַריינגעטראָגען געוואָרען די ערשטע קאַנדידאַטען-ליסטע פאַר דער שטאָט וואַרשאַ. די ליסטע טראָגט דעם נאָמען „איינהייט און גערעכטיגקייט".

די קאַנדידאַטען פון דער ליסטע זענען: הרב זאַקהיים פון באַראַנאָוויטש און הרב מיכעלזאָן פון וואַרשאַ.

די פּוילישע דעלעגאַציע אָפּגעפאָהרען קיין מאָסקווע.

בקרוב זאָל געשלאָסען ווערען אַ פּראָוויזאָרישער האַנדעלס-אָפּמאַך.

וואַרשאַ. 25 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) היינט 10 אַ זייגער אינדערפריה איז פון הויפּט-באַהן-הויף אָפּגעפאָהרען קיין מאָסקוואַ די פּוילישע דעלעגאַציע צו פיהרען האַנדעלס-אונטערהאַנדלונגען. ביי דער באַהן זענען געוועזען פאָרשטעהער פון אויסערן מיניסטעריום, סאָוויעטישע אַמבאַסאַדע און פּויליש-רוסישע האַנדעלס-קאַמער. די פּוילישע דעלעגאַציע וועט בלייבען אין מאָסקוואַ אַ וואָך צייט און וועט אונטערהאַנדלען וועגען אַ פּראָוויזאָרישען האַנדעלס-טראַקטאַט.

די מערדער פון יודישען פּאַרפאַלק בוימאַייל האָבען זיך אַליין געמעלדעט.

וואַרשאַ. 25 (טעלעפאָניש) ווי באַקאַנט זענען אין וואַרשאַ אַרעסטירט געוואָרען די מערדער פון דעם יודישען פּאַרפאָלק בוימאַייל, וועלכע זענען ערמאָרדעט געוואָרען אויף גזשיבאָווסקאַ-נאָס. איינער פון די מערדער איז בעת׳ן אַרעסט דערשאָסען געוואָרען, דער צווייטער מערדער איז אַרעסטירט געוואָרען און אַריינגעזעצט געוואָרען אין אַ בעזונדערער קאַמער. היינט ווען מ׳האָט דעם אַרעסטאַנט געוואָלט אַריינגעבען עסען האָט מען איהם געטראָפען אַ טויטען הענגענדיג אויף זיין אייגענעם העמד. דער געהאַנגענער מערדער הייסט מראָטשקאָווסקי.

———

אַרבייטער-אונרוהען אין מיטעל-דייטשלאַנד

אין צוזאַמענהאַנג מיט׳ן גרויסען מעטאַל-שטרייק

בערלין 25 (ספּ.טעל) אין צוזאַמענהאַנג מיט די אַרבייטער-אונרוהען וועלכע האָבען זיך איצט אָנגעהויבען אין מיטעל-דייטשלאַנד, מעלדעט מען אַז אין טהאַלע, האַלע און עטליכע אַנדערע ערטער איז געקומען צו צוזאַמענשטויסען צווישען די שטרייקענדע אַרבייטער און פּאָליציי. די אַרבייטער ווילען נישט דערלאָזען אַפילו די קליינע צאָהל אַרבייטער וואָס זענען געבליבען אין די פאַבריקען. דער שטרייק האָט זיך אין גאַנץ מיטעל-דייטשלאַנד פאַרשטאַרקט, ווייל צו איהם זענען צוגעשטאַנען 4000 טויזענד אַרבייטער פון דער אייזען-הוטע אין טהאַלע.

———

סענסאַציאָנעלע אַרעסטען אין וואַרשאַ

אַרעסטירט די דירעקטאָרען פון דער בוי-באַנק ד"ר ווישאַשיצקי און אינזש. רעכאָוויטש.

וואַרשאַ, 25. (אַ. וו.) אויפ׳ן פאָרשלאַג פון דער אויסערגעוועהנליכער קאָמיסיע צו קעמפען מיט מיסברויכען איז נעכטען אַרעסטירט געוואָרען דער דירעקטאָר פון דער בוי-באַנק ד"ר ל. ווישאַשיצקי. ד"ר ווישאַשיצקי איז אויסגעהערט געוואָרען דורכ׳ן אויספאָרשונגס-ריכטער אין פערלויף פון עטליכע שעה אין בנין פון פּרעזידיום פון מיניסטאָרען-ראַט. נאָך דעם פעהרהער האָט דער אויספאָרשונגס-ריכטער בעפוילען דעם ד"ר ווישאַשיצקי איבערצופיהרען אין פּאַוויאַק אַריין. דער אַרעסט פון ד"ר ווישאַשיצקי שטעהט אין צוזאַמענהאַנג מיט דער אַדורכגעפיהרטער ליקווידאַציע פון דער בוי-באַנק, בעת וועלכער עס זענען ענטדעקט געוואָרען פערשידענע געלד-מיסברויכען ביים ערטיילען קרעדיטען.

באַלד דערויף האָט דער אויספאָרשונגס-ריכטער בעפוילען צו אַרעסטירען אויך דעם אינזש. קאַזשימיערוש רעכאָוויטש. רעכאָוויטש איז איינגעזעצט געוואָרען אין אַ בעזונדערע קאַמער אין פּאַוויאַק. אינזש. רעכאָוויטש איז אין די ברייטע קרייזען געווען בעקאַנט אַלס לייטער פון בוי פון האָטעל „העלוועטיאַ", דער בוי איז געפיהרט און פינאַנסירט געוואָרען דורך דער דערמאָנטער בוי-באַנק.

בענייט די סאָוויעטיש-פראַנצויזישע אונטערהאַנדלונגען

דאָווגאַלעווסקים נייע פאָרשלאַגען צו בריאַנען.

מאָסקווע, 25. (אַ. וו.) לויט ידיעות פון פּאַריז וועלען די נאָהענסטע טעג ווידער בענייט ווערען די פראַנצויזיש-סאָוויעטישע אונטערהאַנדלונגען וועגען אַ נישט-אַגרעסיע-אָפּמאַך. די אונטערהאַנדלונגען וועלען פאָרקומען אויפ׳ן יסוד פון די פאָרשלאַגען וואָס דער נייער סאָוויעטישער פאָרשטעהער אין פּאַריז דאָווגאַלעווסקי האָט געמאַכט דעם פראַנצויזישען אויסערן-מיניסטער בריאַן.

„לאַנדבונד" פּראָטעסטירט

געגען דעם פּויליש-דייטשען האַנדעלס-אָפּמאַך

בערלין, 25 (אַטע) די גאַנצע בערלינער פּרעסע רעדט ברייט אַרום דעם נעכטיגען פּראָטעסט פון „לאַנד-בונד" געגען דעם האַנדעלס-טראַקטאַט מיט פּוילען, דער אָרגאַן פון מיניסטער שטרעזעמאַן „טעגליכע רונדשוי" פאַרורטיילט שאַרף דעם בעשלוס פון לאַנדבונד, וועלכער איז אין סתירה צו דער שלום-פּאָליטיק פון דער איצטיגער דייטשער רעגירונג.

אַ הערצליכען מזל-טוב

ווינשען מיר אונזער פריינד משה יאַשונסקי און פרוי צו דער פאַרלאָבונג פון זייער זוהן

שבח יאַשונסקי מיט פרל. טויבע קליינמיטץ

„נייער פאָלקסבלאַט".

צו די תנאים פון אונזער שוועסטער און שוועגערין

פייגא ציטרין

מיט ה׳ הערשעל לעווקאָוויטש

ווינשען מיר זיי גליק און צופרידענהייט

הערשעל שמולעוויטש און פרוי.

יוזעף י. אינפעלד

.42 וואָסכאָדניאַ .42

פאַריין פון כאַלופּניקעס און האַנדווערקער זאַכאָדניאַ 66

אכטונג! האַנדווערקער און כאַלופּניקעס!

:—: מיטגלידער און נישט-מיטגלידער :—:

ווענדעט זיך תיכף אין פעראיין וועגען רעגיסטרירען אייך אויף דער

קויהלען=שטיצע

וואָס ווערט פערטיילט דורך דער יודישער גמינע. איילט זיך צו, ווייל די צייט איז קורץ! די קאַנצעלאַריע איז אָפען פון 10 ביז 2 און פון 5 ביז 9 יעדען טאָג.

היינט, 10 פריה אַנ׳עקסטראַ-זיצונג פון דער קראַנקען=סעקציע וועגען די אַרויסגעשטעלטע פאָדערונגען פון די אַרבייטער. היינט, 8 אָוועגד אַ זיצונג פון פעראיינס-וואַהל-קאָמיטעט שבת 3 אָוועגד—פערזאַמלונג פון אויבערוועש און קראַנקען-נייער,

פּראָפ. פאַריין פון טראַנספּאָרט-אַרבייטער

אין פּוילען, אָפּטיילונג לאָדז.

אכטונג! טרעגער, פורמאַנעס און דראָזשקאַזשעס!

די רעגיסטראַציע אויף די

קויהלען-אונטערשטיצונג

פון דער גמינע קומט פאָר יעדען טאָג אין לאָקאַל פון פעראיין לאַגעווניצקאַ 4 פון 5—10 אָוועגד.

דער לעצטער טערמין איז זונטאָג, דעם 29 ד.ח. רעגיסטרירען קענען זיך מיטגלידער און נישט-מיטגלידער פון פעראיין. 9ד9 די פערוואַלטונג.

טשעכיע, יוגאסלאוויע און רומעניע

נעהמען אן אנ'אקציע געגען שמוגלען געוועהר קיין אונגארן.

פ א ר י ז, 25. (אטע) צווישען די מיטגלידער פון דער קליינער קאאליציע איז געקומען צו א הסכם, וועגען די מיטלען, וואס דארף אנגענומען ווערען אין דער פראגע פון שמוגלען געוועהר און אמוניציע קיין אונגארן, ס'איז בעשלאסען געווארען, אז די רעגירונגען פון פראג, בעלגראד און בוקארעשט זאלען גלייכצייטיג שיקען דיזעלבע נאטעס צו דער פעלקער-ליגע, וועגען דער דערמאהנטער פראגע.

פ א ר י ז, 25. (אטע) דער רומענישער אמבאסאדאר אין בעלגראד האט ערקלערט, אז דער ענטדעקטער טראנספארט געוועהר, וואס האט געזאלט אריינגעשמוגעלט ווערען קיין אונגארן איז נישט דער ערשטער. דאס איז דער צעהנטער געשמוגעלטער טראנספארט, זייט ס'איז אפגעשאפט געווארען די קאנטראל קאמיסיע פון דער קאאליציע. פון דעם געשמוגעלטען געוועהר קען איצט אונגארן בעוואפענען פיל דיוויזיעס מיליטער.

פראצעס געגען א פוילישען גייסטליכען אין מאסקווא.

מ א ס ק ו א. 25 (אטע) נעכטען האט זיך אין מאסקווער מיליטער-קאלעגיום פון העכסטען סאוויעטישען געריכט אנגעהויבען דער פראצעס פון פוילישען גלח סקאלסקי, וועלכער ווערט בעשולדיגט אין אנטי-סאוויעטישער טעטיגקייט. פארזיצענדער פון געריכט איז אולריך, פראקוראר — קאטאניאן, פערטיידיגער — קוריאטין.

צו לענינ'ס פירטער יאהרצייט,

האלט בוכארין א גרויסע פאליטישע רעדע.

ר י ג א. 25 (אטע) צוליב דער פירטער יאהרצייט פון לענינען איז אין מאסקווער גרויסען טעאטער פארגעקומען א גרויסער קאמוניסטישער מיטינג, אויף וועלכען ס'האט גערעדט בוכארין. דער רעדנער האט געזאגט, אז די קאמוניסטישע רעוואלוציע וועט נישט מאכען קיין שום הנחות. די אפאזיציאניסטען האבען איינגעארדענט א בעזונדערען מיטינג.

גרויסע באהן - קאטאסטראפעס

צעהנדליגער פאסאזשירען דער'הרג'עט.

ל א נ ד א ן, 25 (אטע). מען מעלדעט וועגען א מורא'דיגער באהן-קאטאסטראפע 30 קילאמעטער ווייט פון קאפשטאט. 2 וואגאנעס זענען צושמעטערט געווארען, 29 פערזאן זענען דער'הרג'עט געווארען.

ל א נ ד א ן, 25 (אטע). פון מזרח-אינדיען מעלדעט מען וועגען צוויי גרויסע באהן-קאטאסטראפעס, בעת וועלכע עס זענען אומגעקומען 22 פערזאן.

ערב א מורא'דיגער פערפלייצונג אין לאנדאן.

ל א נ ד א ן, 25 (אטע) די טעמזע איז אין עטליכע ערטער ארויס פון די ברעגעס. עס דראהט א מורא'דיגע פערפלייצונג.

א צואה צום גונסטען פונ'ם קרן-היסוד.

ב ו ק א ר ע ש ט, (יט"א) דא איז געעפענט געווארען א צואה פון א היגען ספרדישען יוד ע. קאהען-לינארז, וועלכער איז מיט 3 יאהר צוריק געשטארבען. ער האט פערשריבען זיין גאנץ פערמעגען דעם קרן-היסוד, די ביבליאטעק און בילדער דעם „בצלאל" אדער דעם ירושלים'ער אוניווערזיטעט. דאס פערבליבענע פערמעגען בעשטעהט פון הייזער אין ווערט פון 8 — 10 מיליאן לעי. אלס לעגאטאר ווערט בעצייכענט דער פארשטעהער פונם קרן-היסוד אין רומעניען.

געשטארבען א גרויסער בעל קבלה.

ב ו ד א פ ע ש ט, (יט"א) דער בעקאנטער רבי פון מאטעשאלקא-נאגיקאלא הרב אהרן פיש איז פלוצלינג נעשטארבען, בעת ער האט זיך געפונען אין מקוה. דער פערשטארבענער איז אלט געווען 70 יאהר. הדב אהרן פיש האט זיך גערעכענט פאר איינעם פון די גרעסטע בעלי - קבלה פון היינטיגען דור און האט געהאט טויזענדער חסידים.

ווער איז א בעלן צו קויפען

די בריליאנטען פון דער צארישער פאמיליע? זיי וועגען 39 טויזענד קאראט און זענען ווערט 25 מיליאן דאלאר.

ר י ג א, 25 (אט"ע). ווי מען מעלדעט אוים מאסקווא, האט די אויסלענדישע קאמיסיע, וועלכע האט אויף דער איינלאדונג פון דער סאוויעטען-רעגירונג, געדארפט אבשאצען דעם ווערט פון די בריליאנטען, וואס זענען געבליבען נאך דער צארישער פאמיליע, פערענדיגט איהר ארבייט.

די עקספערטען האבען פעסטגעשטעלט, אז דאס איז די טייערסטע זאמלונג פון טייערע שטיינער, וואס איז נאר פארהאן אויף דער וועלט. די קאלעקציע בעשטעהט פון בריליאנטען וואס וועגען 25 טויזענד קאראט. אנדערע טייערע שטיינער 14 טויזענד קאראט. דער אלגעמיינער ווערט פון דער סאוויעטישער קאלעקציע בעטרעפט 25 מיליאן דאלאר. די סאוויעטישע רעגירונג געפינט דערווייל נישט קיין בעלנים צו קויפען די קאלעקציע.

אנטי-סאוויעטישע אויפרופען אין אוקראינא

זיי זאגען אן א סוף צו דער באלשעוויסטישער הערשאפט.

ר י ג א, 25. (אטע) פון כארקאוו מעלדעט מען, אז אין די גרויסע אוקראינישע שטעט ווי: אדעס, קיעוו, דניעפראפיעטראווסק א. א. ווערען מאסענהאפט צעווארפען אויפרופען, וועלכע זענען אונטערגעשריבען דורכ'ן פערבאנד צו בעפרייען אוקראינא. די אויפרופען פאדערן צו ארגאניזירען זיך מאסענווייז און ערקלעהרען, אז ס'קומט שוין דער סוף פון דער באלשעוויסטישער הערשאפט אין אוקראינא.

ארץ-ישראל אלס קוראציע-ארט.

י ר ו ש ל י ם. (יט"א). די ערשטע פאלעסטינער קאנפערענץ פאר קוראציע-פראבלעמען, וואס איז נישט לאנג אבגעהאלטען געווארען אין תל-אביב, האט אנגענומען א רייה רעזאלוציעס, וועלכע פאדערן-אויף די רעגירונג צו מאכען פערלייכטערונגען ביים אריינלאזען אין לאנד פערזאנען, וואס קומען אין ארץ-ישראל צוליב געזונדהייטס-צוועקען. עס וועלען אנגענומען ווערען מיטלען צו פערבעסערן דעם צושטאנד פון די ביז-איצטיגע קורארטען און אבריה-ערטער אין ארץ-ישראל, ווי אויך צו אונטערשטיצען מאטעריעל און מאראליש די מוניציפאל - געזונדהייטס - ערטער אויפ'ן געביט פון זייערע געמיינדעס.

דאס יודישע לעבען אין אינדיען.

(א קארעספאנדענץ פון באמביי).

אין גאנץ אינדיען וואוינען איצט סך הכל ארום 15,000 יודען, וועלכע בעשטעהען פון 3 פערשידענע גרופען: בני ישראל, יודען פון קוזשין און באגדאדער יודען.

די באגדאדער יודען זענען געקומען אין אינדיען אין משך פון 18-טען און 19-טען יאהרהונדערט. זייער צאהל בעטרעפט אנ'ערך 3000 און זיי וואוינען אלע אין באמביי. אין דערזעלבער שטאט לעבט אויך א גרופע פון די בני-ישראל אין דער צאהל אויך ארום 3000 נפשות, וועלכע בענוצען זיך מיט דער מאראטל-שפראך. זיי האבען 5 בעזונדערע סינאגאגען. אין דער שטאט קראדזי וואוינען ארום 2000 מיטגלידער פון די בני-ישראל. אין קודזשין, אין ראיאן פון מאלבאר און אומגעגענד קען מען אנטרעפען יודישע הייזער. דארט איז אויך פערהאן אנ'אלטע סינאגאגע פון פאר 1,150 יאהר.

די קודזשינער יודען וואוינען אין דער שטאט איירענגולעס, אין דזענאו. מאנגלאב און פארו. די אלע שטעט ליגען אין דער נאהענטער שכנות איינע פון דער אנדערער.

אין קאלקוטא לעבען ארום 1000 יודען.

אין דער אומגעגענד פון באמביי און רעווארענדט זענען פערהאן 40 יודישע הייזער, אין פאנוועיל 30 הייזער, אין פעין 30, אין אליבאג 22, אין פונא 30 יודישע הייזער. אין יעדער שטאט איז אויך פערהאן א יודישע שוהל.

די באגדאד'ער יודען אין אינדיען זענען אזוי, ווי די קודזשינער יודען זעהר פרום. דאגעגען די מיטגלידער פון דער גרופע בני-ישראל זענען וועניגער פרום און דערפאר האלטען זיך די באגדאדער און קודזשינער יודען אבגעזונדערט פון די בני-ישראל-גרופע און שליסען נישט מיט זיי קיין חתונות.

דער ראש פון דער בני-ישראל-גרופע איז הרב איסביר יחזקאל, וועלכער איז א בעקאנטער יוריסט און יודישער היסטאריקער.

די יודען לעבען אומעטום אין גוטע בעציהונגען מיט זייערע אינדישע שכנים.

די מיטגלידער פון די בני-ישראל זענען רעפרעזענטירט אין דער רעגירונג און פערנעמען הויכע שטעלעס. פיל פון זיי זענען לעהרערס פון דער אינדישער שפראך, וועלכע זיי קענען בעסער פון די הינדוסטאנער אליין.

אין אלגעמיינעם זענען די בני-ישראל נישט רייך און פיל פון זיי בעשעפטיגען זיך מיט לאנדווירטשאפט. זייערע קינדער בעזוכען ענגלישע שולען און זיי לערנען אויך העברעאיש אין די שולען, וואס זענען געגרינדעט געווארען דורך דער בעקאנטער פאמיליע סאסון.

עס איז כדאי צו בעמערקען, אז מיט'ן אנקומען פון דער פאמיליע סאסון און אנדערע פון באגדאד, האט די יודישע רעליגיע און ערציהונג אין אינדיען זיך בעדייטענד פערשטארקט. לעצטענס האט זיך דארט אויך פערשפרייט די ציוניסטישע בעוועגונג. (י.ט.א.

א קונסט-פאטאגראפיע

איז א ציהרונג אין יעדען הויז!

אין מיין איבעראל בעקאנטען קונסט-פאטאגראפישען אטעליער ווערען אויסגעפערטיגט אלערליי אויפנאהמען אויף פאסט-קארטען, פארטרעטען, סאלאן-בילדער א. ז. ח. לויט דער לעצטער טעכניק פון ליכט און שאטען. לויט וואונש א גרויסער אויסוואהל פון די נייעסטע אמעריקאנער וידען-קארטען. ס'ווערען אויך געמאכט אויפנאהמען פאר נעוועלשאפטען (ארגאניזאציעס). אויפ'ן פערלאנג אויך אויסער'ן אטעליער. צוגענגליכע פרייזען. גרעסטע אנערקענונג פון א רייהע לאדזשער פערזענליכקייטען פאר די שענסטע און זארגפעלטיגע אויספיהרונגען.

מיט אכטונג קונסט-פאטאגראפישער אטעליער

„PARISIEN", wł. H. SROKA, Łódź, Brzezińska 69

צופאהר מיט'ן טראמוואי נ' 1. צופאהר מיט'ן טראמוואי נ' 1

זאל פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20.

גאסטראלען פון די בעליבטע אמעריקאנער קינסטלער

אננא און היימאן יאקובאוויטש

נור 5 פארשטעלונגען צו פאפולערע פרייזען פון 1 ביז 2.50

פרייטאג, דעם 27. ד. ח. 9 אווענד — אויפ'ן פערלאנג פון פובליקום

„די מאמע פון דער וועלט"

לעבענסבילד אין 4 אקטען מיט געזאנג און טענץ פון זאלאטארעווסקי.

הויפט-ראלען: מרים—אננא יאקובאוויטש; דוו—ה. יאקובאוויטש.

זונטאג, 3.30 נאכמ.

פאלעסטינער ליבע

אפערעטע אין 3 אקטען מיט פראלאג פון ליליען.

הויפט-ראלען: מרים—אנא יאקובאוויטש; עדווארד—ה. יאקובאוויטש.

זונטאג, ד. 29-טען, 9 אווענד—די שטארק-אויסגענומענע פיעסע

בלינדע פרויען

לעבענס-בילד אין 4 אקטען מיט געזאנג און טענץ פון ד"ר בראך.

הויפט-ראלן: בעלא—א. יאקובאוויטש; מאזענטאל—ה. יאקובאוויטש

מאנטאג, ד. 30 9 אוו. די איל דו בעליבטע פיעסע

דאס חופה-קלייד

לעבענסבילד אין 4 אקטען מיט געזאנג און טענץ פון סיגאל.

הויפט-ראלען: לילי—אנא יאקובאוויטש; סאלאמאן—ה. יאקובאוויטש

דינסטאג, דעם 31-טען, 9 אווענד— די לעבעדיגע אמוזירענדע אפערעטע

דער רבי האט געהייסן פריילך זיין

אין 3 אקטן מיט פראלאג פון ה. יאקובאוויטש.

הויפט-ראל „מאנקא"—אנא יאקובאוויטש.

אלע פיעסען זענען רעזשיסירט פון היימאן יאקובאוויטש.

ס'נעהמען אנטייל פרויען: בעזמאן, זעווקינא, מאכאראווסקא, פאדערמאן. מענער: אריעל, אייזענבערג, בירנבוים, באלבירסקי, האמבורגער, מאכאראווסקי, נייהויז, פאליאנסקי, צווילך. מוזיקאלישע לייטונג: ל. זעלמאן. אדמיניסטראטאר: א. בעזמאן. ביהנע-לייטער: מאכאראווסקי.

בילעטען אויף אלע פארשטעלונגען צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמ.

LEKARZ-DENTYSTA צאהן-ארצט

St. GELBERG

זאכאדניא 15, טעל. 31-08

היילט גאנץ פערנאכלעסיגטע צייהן און מונד-קראנקהייטען, צייהן ציהען אהן שמערצען, היילט מיט ליכט-בעשטראהלונג. פערציגטע ... קינסטליכע צייהן. נעהמט אן פון 9—1 ... און פון 3—7 אין אווענט. צו בילינע פרייזען.

צוריקגעקעהרט.

פרייז 2 זל. שנעל און רעעל! פרייז 2 זל.

רעכטס-קאנסולטענטען-ביורא

„PORADA"-„פאראדא"

10 פיעטריקאווער 10

אונטער לייטונג פון א ראנגיעהריגען און רומינירטען געריכט-סעקרעטאר

שרייבט אלערליי ביטען און אפעלאציעס, קלאוזולעס און זאבעזפיעטשעניעס. אינפארמירט און שרייבט אין אלערליי מיליטער-ענינים. אויך איבערזעצונגען אין פרעמדע שפראכען. 258

גאנץ לאדז

האט זיך שוין איבערצייגט, אז די ביליגסטע קוועלע פון

עלעקטרישע לאמפען

זשארובקעס

„Philips" i „Osram"

און פון זעמטליכע עלעקטר. מאטעריאל'ען צו פאבריקס-פרייזען איז נור ביי

מ. זענדעל — פראץ — וואלנאשטשי 9

בעמ.: כ'נעהם אן אלערליי עלעקטרישע אינסטאלאציעס און רעפאראטור'ען.

לאָדז, 26 יאנואר 1928.

„נייער פאָלקסבלאַט“

לאָדז, 26 יאנואר 1928.

רעהאביליטאציע פון דער „פארטיי“.

אין דער „פארטיי“, אין דער „פארטייאישקייט“ ליגט דאָס גאנצע בייז, דאָס גאנצע שלעכטס, וואָס האָט זיך אנגעקליבען אין פוילען און צוריסט און שטיקט דעם יונגען מלוכה-אָרגאניזם. מיט דעם לאָזונג זענען געגאנגען אויף ווארשא די אָפּטיילונגען פון מארשאל פילסודסקי, דעם דעסטרוקטיווען לאָזונג האָט דער לאגער פון דער מאי-איבערקעהרעניש געמאכט פאר דער סטראטעגישע באזע, פון וועלכער עס זענען געגאנגען די אנגריפען אויף די פריהערדיגע מאכטהאָבער און זייערע אָרגאניזאציעס. די פארטיי איז געוואָרען דאָס שרעקענס-וואָרט, מיט וועלכען מ'האָט געסטראשעט דערוואקסענע און נישט-דערוואקסענע פּאָליטישע קינדער.

די אטאקעס זענען געפיהרט געוואָרען אזוי פערביסען, הארטנעקיג און סיסטעמאטיש, אז זיי האָבען נישט געקאָנט נישט אויסאיבען זייער ווירקונג: די „פארטיי“ איז געוואָרען דער סינאָנים פון ענגהארציגקייט, אומנמאראלישקייט, מלוכה-שעדליכקייט א. א. וו. און הגם די אנגרייפער גופא האָבען געמוזט סוף כל סוף קומען צום היפוך פון זייערע אייגענע בעהויפּטונגען, האָבען געמוזט, וועלענדיג דערהאלטען די פּאָליטישע און געזעלשאפטליכע השפעה, אליין אנהויבען זיך צו פעראייניגען און אָרגאניזירען, וואָס טראָגען אלע סמנים פון פארטייען, איז דאָך דער בעגריף אויף אנ'אומגעהויערען אויפן קאָמפּראָמיטירט געוואָרען. עס איז געקומען די צייט, ווען מ'מוז די „פארטיי“ רעהאביליטירען, אראָפּנעהמען פון איהר דעם שאנד-עטיקעט, וועלכער איז מיט אזוי פיל אייפער אנגעקלעפּט געוואָרען.

מיט אזא רעהאביליטאציע-ארבייט פערנעהמט זיך הערמאן דיאמאנד אין לעצטען נומער „ראבאָטניק“ ער פרובט געגען א פילאָזאָפיש-סאָציאלאָגישע בעגרינדונג פאר דער עגזיסטענץ-בערעכטיגונג פון דער „פארטיי“, און דערגעהט כמעט צו אנ'אפּאָטעאָז.

„דער יסוד פון דער מענשליכער ענטוויקלונג, — שרייבט דיאמאנד — איז די פערשידענארטיגקייט פון געדאנק און דער קאמף פאר'ן נצחון פון יעדען פון זיי. גרופּירונגען פון מענשען אונטער'ן לאָזונג פון א בעזונדערען געדאנק—דאָס זענען פארטייען. די איינהייטליכקייט פון געדאנק, דער מאנגעל אין דיפערענצען, דאָס פעהלען פון גרופּירונגען, וואָס שטעלען זיך אויף דער זייט פון געוויסע שטרעבונגען, דאָס פעהלען פון פארטייען — דאָס איז סטאגנאציע, דאָס איז פוילען. אויף פארטייען באזירט זיך דאָס געזעלשאפטליכע לעבען, די שטרעבונג פון דער מענשהייט צו העכערע פאָרמען, די געשיכטע פון דער מענשליכער קולטור—דאָס איז די געשיכטע פון פארטייאישע קאמפען...

„די פּאָליטישע גרופּירונגען האָבען געשטויסען די מענשליכע אָרגאניזאציע פאָראויס און האָבען איהר פעראיידעלט. די פּאָליטישע פארטייען זענען דער איינציגער פאקטאָר אין דער ענטוויקלונג פון דער מענשליכער אָרגאניזאציע... די פּאָליטישע פארטייען זענען דער פאקטאָר, וואָס גאראנטירט די געזעלשאפטליכע ענטוויקלונג פון דער מענשהייט. אָהן פארטייען איז נישטאָ קיין מאָדערן געזעלשאפטליך לעבען. צי דערפאר, ווייל דער פארטייאישער פאנאטיזם קאָן דערפיהרען צו פערבלענדטקייט, וועלכע מיר רופען—אין געגענזאץ צו פארטיי-אנגעהעריגקייט — פארטייאישקייט, צי דערפאר דארף מען פערלירען די פערשטענדניש פאר דער פרינציפּיעלער בעדייטונג פון פארטיי אין מענשליכען לעבען ?“

מ'קאָן פולשטענדיג מספים זיין מיט דיאמאנד'ן, אז די פארטיי — דאָס איז א העכערע געזעלשאפטליך-מאראלישע קאטעגאָריע. דאָס איז אָבער אלץ גערעדט געוואָרען, ווען מיר האָבען צו טון מיט דער פארטיי אין העכערען פּאָליטישען און געזעלשאפטליך-קולטורעלען זין, וועגען וועלכער עס רעדט טעאָרעטיש דיאמאנד, וועגען אנ'אָרגאניזאציע פון מענשען, וועלכע האָט א געזעלשאפטליכע און פּאָליטישע אידעע, א וועלט-אנשויאונג, א פּראָגראם, אנ'אָרגאניזאציע, וואָס דריקט אויס די שטרעבונג פון א גרויסען שיכט, פון א קלאס פון דער בעפעלקערונג. אין אונזער ווירקליכקייט איז עס געקומען צו דער ענטארטונג פון בעגריף פארטיי, צו קוריאָזען און קאָמיזם, ווען קליינע גרופּען אָהן קיין שום אידעאישען באָדען, אָהן קיין שום ווייטערען ציל און שטרעבונג פעראייניגען זיך אין אזוי-גערופענע „פארטייען“ צו דערגרייכען קליינטשיגע צילען, וואָס געהען נישט ארויס פאר דעם גבול פון געגעבענעם טאָג. אָט די קאריקאטור פון דער פארטיי האָט עס ארויסגערופען דעם פּסיכאָלאָגישען ווידערווילען, האָט געשאפען דעם גרונד, אויף וועלכען ס'האָט זיך געקאָנט ענטוויקלען א גענעראלער אנגריף אויף דער „פארטיי“ בכלל.

—ען.

די טענות און די ווירקליכקייט

די שוואכע זייטען פון דער אָפּאָזיציע אין רוסלאנד.

(א בריף פון מאָסקווע).

דאָס ערשטע וואָס די אָפּאָזיציע אין רוסלאנד האָט צו זאָגען איז — א שארפע קריטיק געגען דער פּאָליטיק פון דעם צע-קא אין דאָרף.

דער קולאק-„סיגנאליזירט“ די אָפּאָזיציע — האָט אנגעזאמעלט ביי זיך ביז טויזענט מיליאָן פוד ברויט און לאָזט עס נישט ארויס פון האנט. דערמיט רייסט ער ארונטער די בעזאָרגונג פון דער שטאָט מיט לעבענספּראָדוקטען, ער רייסט ארונטער דעם עקספּאָרט פון ברויט קיין אויסלאנד און במילא, דעם אימפּאָרט פון מאשינען און רויהע שטאָפען, וועלכע פעהלען אונז אויס, דאָס פערהאלט דעם קאפּיטאלען אויפבוי פון דער אינדוסטריע, דורך וואָס עס פערגרעסערט זיך דער סחורה-הונגער, וואָס וועט מוזען פיהרען צו דער אָפּשאפונג פון דעם מאָנאָפּאָל פון דעם האנדעל מיט אויסלאנד; דאָס, ווידער, וועט פיהרען צו דער פערפלייצונג פון רוסלאנד מיט ביליגע אויסלענדישע סחורות, וואָס עס וועט ווידער, פון זיין זייט, פערגרעסערען די ארבייטסלאָזיגקייט און ארויסרופען די אומצופרידענקייט פון די ארבייטער-מאסען און אזוי ווייטער און אזוי ווייטער—א מין עקאָנאָמיש-פּאָליטישער „חד-גדיא“, א פערכשופטע ראָד, וואָס שטעלט אין געפאהר דעם גאנצען בנין.

דער בעל-הגוף, דער פּריוואטניק, דער בורזשואזער אינטעליגענט, צוזאמען מיט דער גאנצער ארמעי מלוכה'שע און פארטיי ביוראָקראטען—זאָגט ווייטער די אָפּאָזיציע — דריקט אויף דער ארימקייט אין דאָרף און אויף דער מלוכה מאכט אין שטאָט, צווינגענדיג זי צוזופּאסען איהרע ווירטשאפטליכע פּלענער צו זיינע, דעם קולאקס, פּלענער און בעדערפנישען.

די אָפּאָזיציע שטעלט ארויס נאָך און נאָך „געפאהר-סיגנאלען“, דער תמצית פון וועלכע איז: אז אויב די פארטיי וועט נישט בייטען די פּאָליטיק בנוגע צום דאָרף, וועט דער „קולאק“ ווערען א ערנסטע געפאהר פאר דער דיקטאטור פון פּראָלעטאריאט, פאר דעם גאנצען בנין פון דער רעוואָלוציע.

וואָס-זשע פאר א רעצעפּט לייגט פאָר די אָפּאָזיציע צו דער קרענק? — דער רעצעפּט איז איינפאכער: א „פּאָבאד“ — אנ'אָנגריף געגען דעם קולאק.

קודם-כל „דערגרונטעווען“ דעם קולאק—קלאָר מאכען וואָס ער פערמאָגט און וואָס זענען זיינע הכנסות, כדי מען זאָל איהם קענען בעשטייערען ווי עס געהער צו זיין. צווייטענס, מאכען ביי איהם א צוואנג-„הלוואה“ פון א פאר הונדערט מיליאָן פוד ברויט. דאָס ברויט ארויספיהרען קיין אויסלאנד, פאר דעם אויסגעלייזטען געלד איינקויפען מאשינען און רויה-שטאָפען, וועלכע פעהלען אונז אויס, און פערשטארקען די אינדוסטריע. די פערשטארקונג פון דער אינדוסטריע וועט פערקלענערען די ארבייטסלאָזיגקייט, וועט לייזען די פראגע פון סחורה-הונגער, וועט לינדערען דעם וואלוטונגס-קריזיס, וועט פערשטארקען די סאָציאליסטישע ווירטשאפט און די „סאָציאליסטישע בויאונג“, מיט איין וואָרט, דער פּראָגראם פון דער אָפּאָזיציע וועט פיהרען דעם מלוכה'שען און סאָציאליסטישען וואגען פונקט אין דער בעגענזייטיגער ריכטונג פון דער אין וועלכער עס פיהרט איהם די „פאלשע“ פּאָליטיק פון די איצטיגע פיהרער.

כדי מען זאָל קענען דורכפיהרען איהר פּראָגראם, זאָגט די אָפּאָזיציע, דארף מען נישט אין וואָרט, נאָר אין טאט דורכפיהרען די שפּאלטונג אין דאָרף: צעקריגען דעם אָרימען פּויער מיט'ן רייכען, דעם באטראק (פּאראָבאָק), מיט'ן יוסטען באלעבאָס.

א רעצעפּט, פון ערשטען בליק, א גאנץ גוטער. אָבער ווען וואָלט עס גוט געווען, ווען דער דיאגנאָז — די אויסגעפינונג פון דער קרענק וואָלט געווען א ריכטיגע. ווען אָבער דער דיאגנאָז איז א פאלשער, קען דער רעצעפּט, אנשטאָט א רפואה ברענגען א טויט.

קודם-כל איז דער חשבון פון דער אָפּאָזיציע א פאלשער: גיט א ביליאָן און נישט 900 מיליאָן פוד ברויט, נאָר בלויז 700 מיליאָן פוד ברויט האָט דאָס דאָרף „בעהאלטען“, אלזאָ, פעהלען שוין די „איבעריגע“ 200 מיליאָן פוד, וועלכע די אָפּאָזיציע ראט צו „אנטלייען“ מיט געוואלט ביים פּויער. צווייטענס, געפינט זיך דער תבואה-רעזערוו נישט אין די הענט פון דעם קולאק, נאָר דערהויפּט אין די הענט פון דעם אָרימען און מיטעלען פּויער.

וואָס-זשע זענען עס פאר א ברויט-זאפּאסען? — איז עס טאקע „איבעריגע“ ברויט, וועלכע דער פּויער האלט אויף א שפּעקולאציע, ביז עס וועט אויספעהלען ברויט און ער וועט קענען „רייסען א פּאס“ אָדער, וועלכע ער האלט סתם צו' ווייל ער איז אויסען ארונטערצורייסען די ארבייט פון דער סאָוועטישער מלוכה? — עס הויבט זיך נישט אָן! דאָס זענען די געוועהנליכע פערזיכערונגס-רעזערוון, — דאָס ברויט, וועלכעס יעדער פּויער האלט געוועהנליך אויף דעם פאל פון אנ'אומגערעטעניש, פון א הונגער.

דאָס זענען נישט קיין שפּעקולאציע-רעזערוון און נישט קיין „קאָנטער-רעוואָלוציאָנערע“ רעזערוון, וועלכע דער פּויער האלט ספּעציעל ארונטערצורייסען די עקאָנאָמישע פּאָליטיק פון דער סאָוועטישער מאכט, נאָר דאָס איז דער נאָרמאלער פערזיכערונגס-רעזערוו, וועלכען יעדער פּויער האלט אויפ'ן פאל פון אנ'אומגערעטעניש אָדער הונגער.

איצט, אז דאָס איז פעסטגעשטעלט, ווערט שוין קלאָר, ווי אומבעגרינדעט, עס איז דער פּלאן פון דער אָפּאָזיציע.

צונעהמען ביים פּויער זיין נייטיגען רעזערוו — הייסט עס דען נישט אויסשטעלען איהם צו געפאהר פון הונגער אין פאל פון אנ'אומגערעטעניש? אגב, וואָס הייסט מאכען ביים פּויער א „הלוואה“. ס'וואָלט דאָך געווען נאאיוו צו גלויבען, אז דער פּויער וועט די „הלוואה“ אנטקעגענטראָגען מיט גוטען. בלייבט נאָר איבער א צוואנגס-הלוואה. אין אנדערע ווערטער, נעהמען מיט געוואלד, ווי אין די צייטען פון מיליטערישען קאָמוניזם, הייסט דאָך עס, צוריק איינפיהרען בעוואָפענטע אָפּטיילונגען, צוזאמענשטויסען מיט'ן פּויער, צעקריגען דעם דאָרף מיט דער שטאָט. קורץ צום מיליטערישען קאָמוניזם.

צו וואָס דאָס האָט שוין איינמאל געפיהרט ווייסען מיר: צו פּויערים-אויפשטאנדען, צו בירגער-קריג און... צו „נעפּ.“

(„דער טאָג“)

ד. וואלין.

די לעצטע טעג פון בעל-מחשבות

(צו זיין 4-טען יאָהר-צייט).

דריי חדשים פאר זיין טויט האָב איך איהם דאָס לעצטע מאָל בעזוכט אין דער סאנאטאָריע טעגעל, וועלכע ליגט א שעה רייזע פון בערלין.

אָפּגעריסען פון שטאָטישען הו-הא, איינגעוויקעלט אין גרינעם געבלעטער, דערהויבט זיך איינזאם דער שלאָס טעגעל ביים טייך-ברעג, וועלכער גלעט דעם ארום מיט זיינע ליטע וואסערען.

אָט דאָ האָט זיך פערקליבען דער קראנקער בעל-מחשבות אויף אָפּרוה נאָכדעם, ווי ער האָט דעם צווייטען מאָל בעקומען אנ'אנפאל פון בלוטשטורץ.

מיט האלב-פערמאכטע אויגען, דאָס פּנים איינגעפאלען, פערזונקען אין אומעט, די אונטערשטע ליפּ אויסגעצויגען — אראָפּגעהאָנגען — איז ער געלעגען א צוגעשמידטער צום קראנקען-בעט.

ווי אומברחמנות'דיג איז דער גורל פון יודישען שרייבער.

נאָך נישט אריבער א האלב יאָהר, נאָך זיין פופציג-יאָהריגען יובילעאום — און אָט האָט ער זיך שוין אָפּגעזעגענט מיט דער גאנצער וועלט, זיך פערקליבען אין אנ'איינזאמען ווינקעל, פערגעסען פון גאָט און לייטען.

איז דאָס נישט קיין ביטערער חוזק פון גורל!

בעל-מחשבות דער באהעמא-מענש, וועלכער האָט נאָך אין זיינע לעצטע שריפטען בעזונגען דעם „קאפע“ און איהם פערגליכען פאר'ן היינטיגען דור, מיט דעם, וואָס דער בית-מדרש איז געווען פאר'ן עלטערען דור — און אָט האָט מען איהם פלוצים אויסגעריסען פון זיין וועלט און לויט דעם בעפעל פון די דאָקטוירים פערשיקט אויפ'ן „אינזעל“ טעגעל.

דערזעהענדיג מיך, האָט בעל-מחשבות זיך דערפרייט מיט דער מעגליכקייט אימיצען ארויסצוזאָגען זיינע אָנגעקרענקטע געדאנקען. רעדענדיג וועגען זיין קראנקהייט, האָט ער מיט ביטערניש אָנגעוויזען, אויף די בויגעלעך פּאפּיר, אויף וועלכע ער האָט געפּרובט מיט זיין געליימטער האנד ארויסצוברענגען, וועלכע נישט איז אותיות. שוין צוויי חדשים, ווי ער האָט גאָרנישט געשריבען. אמת, דעם האנאָראר פון דעם ניו-יאָרקער „מאָרגען-זשורנאל“ בעקומט ער רעגולער, נאָר ער וועט נישט נעהמען אומזיסט געלד! לעבען פון לחם-חסד? — ניין! יעדען טאָג מאכט ער פּרובען מיט זיין קראפטלאָזער האנד, ער בעמיהט זיך מיט אלע כחות איהר איינצוטרענירען צו שרייבען, און דאכט זיך, אז זי ווערט געהאָרכזאמער... ער איז כמעט ווי איבערצייגט, אז דאָס וועט זיך איהם איינגעבען. ער וועט נאָך שרייבען. אז מ'לעבט אנ'אָפּגעריסענער פון דער וועלט, פון מענשען — בעקלאָגט זיך דער קראנקער — טריקענען די טעמעס און עס ווערען געבוירען אין דיין מח, געדאנקען, פרעמדע דיין שטייגער און וועלט-בענעם.

נישט לאנג צוריק האָט ער געשריבען „זומער-געדאנקען“... ווי וועניג געפינסטו דאָרטען פון בעל-מחשבות'ן: גאָט, הימלען, בענקענישען — דאָס איז נישט זיין סטיכיע. דאָס פאסט פאר הלל צייטלין. ער וויל דעם לעזער נישט נארען, ער וויל איהם נישט פערנעהמען מיט געדאנקען, וועלכע זענען איהם, בעל-מחשבות'ן, אליין, פרעמד.

בעל מחשבות איז שוין געווען מוכן ומזומן אנצונעהמען די איינלאדונג פון „מאָרגען-זשורנאל“ און פאָהרען קיין אמעריקא, אין ניו-יאָרק — אָט דער צענטער פון דער היינטיגער יודישער ליטעראטור, וואו ער וואָלט געפונען פאר זיך גענוג ארבייט.

—קוקט זיך צו—בעמערקט בעל-מחשבות— איך בין דאָך איינגנטלעך איינער פון די וועניגע יודישע שרייבער, וועמען עס גיט זיך איין צו קאָנצענטרירען ארום זיך יודישע שריפטשטעלער, נישט ווייל איך פערמאָג עפּעס בעזונדערעס, חס וחלילה — גאָר פשוט: זיי ווייסען, אז איך בין נישט קיין דיכטער, נישט קיין שרייבער פון דער אלטער אָדער נייער שול, נאָר אנ'אָביעקטיווער אָפּשאצער, וועלכער ערענגט אָפּט אריין א שלום-בית אין דער תמיד צוקריגטער שרייבערישער משפּחה. הויבט זיך אָן ביי אונז א לאָדעניש, ווער איז מאָדערן, ווער איז דער יורש אין דער ליטעראטור — צווישען אונז נערעדט, האָב איך וועגען דעם א בעזונדערע מיינונג: נאָך מיר נאָך, מיט וואָס איז דער אלט-פרענקישער שלום-עליכם נישט קיין אימאזשיניסט? אין זיין מאָלערישען עלעמענט געפינט איהר די מאָדערנסטע פארבען. א מענש מיט א בלעכערנער באָרד איז דאָס נישט אימאזשיניסטיש? יאָ, אין אמעריקא, וואָלט קיין ארבייט נישט געפעהלט, שלום מאכען צווישען די כיתות — קרייזלעך! —

נאָר גרויס איז דער רצון און קורץ איז די האנד!..

ווער עס האָט געהאט די מעגליכקייט אריינצודרינגען אין בעל-מחשבות'ס אינעווייניגסטע וועלט, זיך ווארימען אָן זיין נשמה-פייער, ווייס ווי שטארק און מעכטיק עס האָט געשלאָגען זיין וואָרט, נישט מיט זיין אינעווייניגסטען פייער און ברען. יעדען זאץ — א געדאנק, יעדער וואָרט א בליץ!

און עס האָט געקלעמט דאָס הארץ זעהענדיג איצט, ווי שווער עס רייסען זיך די ווערטער פון זיין מויל, ווי יעדעס וואָרט ווערט געבוירען פון זיין געליימטע

(ווייטער זעה 7-טע זייט).

לאָדז
26 יאַנואַר 1928

דאָס לאָדזער לעבען

לאָדז
26 יאַנואַר 1928

26
דאָנערשטאָג
ד
שבט תרפ"ח

יאַנואַר
זון-אויפגאַנג 7.38
זון-אונטערגאַנג 3.01
לענג פון טאָג 10.15

קולטור-אַמט.

היינט הויבט זיך אָן די רעגיסטראַציע פון קויהלען=בעדערפטיגע.

דער קולטור-אַמט טיילט מיט, אַז היינט הויבט זיך דאָרט אָן די רעגיסטראַציע פון מיטגלידער און נישט מיטגלידער, וועלכע נויטיגען זיך אין די אומזיסטע קויהלען פון דער קהלה.

די רעגיסטראַציע וועט פאָרקומען אויף פאָלגענדען אופן:

היינט וועלען רעגיסטרירט ווערען די טעקסטיל-אַרבייטער, לעדער און בעקליידונגס-אַרבייטער, מאָרגען פרייטאָג – בוי-אַרבייטער, טישלער, מעטאַל-אַרבייטער און הויז-דינערשאַפט, זונטאָג – אַפפעל-זאַמלער, באַלען-פאַקער, טראַנספּאָרט-אַרבייטער און האַנדעלס-אָנגעשטעלטע. מאָנטאָג אין לעצטען טאָג פון דער רעגיסטראַציע וועלען זיך פערשרייבען די בעקער-אַרבייטער, פליישער, ציירונגס-פערקויפער, פריזיער, קעלנער און דרוקער.

די רעגיסטראַציע קומט פאָר יעדען טאָג פון 9 פריה ביז 7 אָוועגד אין לאָקאַל פון קולטור-אַמט ווסכאָדניאַ 80.

אין העלענאָוו

גנב'עט מען פיש.

(§) ווי בעוואוסט געפונען זיך אין טייכעל אין „העלענאָוו" אַ סך פיש. ווינטער ווערען די פיש פון סטאַוו געהאַלטען אין אַזעלכע ספּעציעל קאָנסטרואירטע וואַסער-קעסטלעך. נעכטען האָבען די וועכטער פון העלענאָוו בעמערקט, אַז די קעסטלעך זענען נעלם געוואָרען. ווי עס האָט זיך אַרויסגעוויזען האָט מען אַרויסגע'גנב'עט 600 קילאָ פיש פאַר 2,500 זלאָטעס. די פּאָליציי האָט אונטערגענומען אַן'אויספאָרשונג.

פון געריכט.

פאַר בעליידיגען אַ פּאָליציאַנט

(§) פאַר בעליידיגען אַ פּאָליציאַנט, איז דער הויז-ווירט פון זאַקאָנטנאַ 9 איגנאַצי סטאַוויצקי בעשטראָפט געוואָרען דורכ'ן פרידענס-געריכט אויף 2 חדשים אַרעסט.

פּראָצעס וועגען קאָנפיסקירט מעהל.

(§) ווי בעוואוסט האָט דער רעגירונגס-קאָמיסאַריאַט קאָנפיסקירט ביי אייניגע בעקערס עטליכע הונדערט זאַק מעהל, וועלכע האָבען נישט געהאַט דעם געזעצליכען פּראָצענט צומישונג. דאָס מעהל האָט מען געלאָזט ביי די בעל-הבתים אויף זייער פערענטוואָרטליכקייט.

ביי די בעקער שקליאַר (וואָלבאָרסקאַ 22) און אליצקי (פּאָמאָרסקאַ 8) איז דאָס קאָנפיסקירטע מעהל נעלם געוואָרען. דער ענין האָט זיך נעכטען געפונען אין פרידענס-געריכט.

דער בעקער שקליאַר האָט ערקלערט, אַז דאָס פערשטעמפּעלטע מעהל האָט ער אָפּגעלעגט אין פערד-שטאַל און דאָס פערד האָט אויפגעריסען די שטעמפּלען און אויפגעגעסען דאָס מעהל.

די עדות צו דעם פּראָצעס האָבען זיך נישט געשטעלט. דאָס געריכט האָט בעשלאָסען די עדות צו בעשטראָפען און דעם פּראָצעס אָפּצולעגען.

אַ פרוי וואַרפט זיך אונטערן טראַמוואַי.

אַ שוידערליכע סצענע אין גאַס.

(§) די דורכגעהער פון פּיעטרקאָווער גאַס זענען נעכטען געווען עדות פון אַ שרעקליכען פאַרפאַל.

נעבען הויז נומער 21 האָט זיך אונטערן דורכגעהענדען טראַמוואַי אַרונטערגעוואָרפען אַ פרוי.

אַ האַרצרייסענדער געשריי האָט זיך אַרויסגעריסען פון די פאַרבייגעהער.

עס האָט זיך געדאַכט, אַז די פרוי איז פאַרפאַלען, מען וועט זי שוין קיין לעבעדיגע פון אונטער די רעדער נישט אַרויסציהען. די סיטואַציע האָט אָבער געראַטעוועט די אָריענטאַציע פון דעם וואַגאָן-פיהרער, ער האָט מאָמענטאַל און מיט אַזאַ קראַפט פערהאַלטען דעם טראַמוואַי, אַז אַלע וועלכע האָבען זיך געפונען אין וואַגאָן זענען אַראָפּגעפאַלען פון זייערע ערטער אָבער די פרוי איז געבליבען ליגען אומבעשעדיגט נעבען דעם פערזיכערונגס-ברעט. זי איז נאָר געווען פער'חל'שט, צוליב דער נערוועזער אָנשטרענגונג.

זי הייסט יוזעפאַ טענטאַלאַ דרעוונאָווסקאַ 37. דעם העלדישען טראַמוואַי-פיהרער האָט דאָס פובליקום אויף דער גאַס געמאַכט שטורמישע אָוואַציעס.

קרבנות פון „וואַהרזאָגעריי".

ווי ציגיינערס האָבען אויסגענאַרט געלד ביי אַ נאַאיוו פאַר-פאָלק.

(§) נעכטען האָבען זיך אין 12 פּאָליציי-קאָמיסאַריאַט געמאָלדען דאָס פּאָר-פאָלק איגעלינסקי (קאָנטנאַ 36) און ערקלערט, אַז 2 ציגיינערטעס האָבען ביי זיי אַרויס'גע'גנב'עט 168 זלאָטעס.

אויפ'ן סמך פון דעם בעשרייבען ווי די ציגיינער זעהען אויס, איז געלונגען ביידע צו אַרעסטירען: דאָס זענען די 46-יעהריגע מאַריאַ ציבולסקאַ און 16-יעהריגע וועראָניקאַ מאַריק, די מאַריק האָט ביי זיך אַ איין יעהריג קינד. בעת דער פּערזענליכער רעוויזיע האָט מען ביי די ציגיינערטעס קיין געלד נישט געפונען, אַ גרעסערע סומע געלד האָט מען געפונען אין אַ זעקעלע אויפ'ן קינד'ס העלזעל.

וועגען די 168 זלאָטעס האָבען די ציגיינערטעס ערקלערט, אַז די אימעלינסקי'ס האָבען זיי אַליין דאָס געלד געגעבען פאַר זייער „וואַהר-זאָגען".

די אימעלינסקי'ס האָבען אָבער דערויף ערקלערט, אַז די ציגיינערטעס האָבען דאָס געלד ביי זיי אויסגענאַרט, זיי האָבען זיך געהייסען געבען, נאָר צו האַלטען, דאָס גאַנצע געלד וואָס געפינט זיך אין שטוב, וועלען זיי קענען זאָגען, ווער עס איז דער שונא פון דער שטוב. בעקומענדיג דאָס געלד זענען זיי נעלם געוואָרען.

די נאַאיווע מענשען האָבען צו שפּעט פערשטאַנען, אַז די ציגיינערטעס האָבען דאָס געלד ביי זיי אויסגענאַרט.

די פּאָליציי האָט די „וואַהרזאָגערינס" אַרעסטירט.

סענסאַציאָנעלער פּראָצעס פון „מאַכערס".

בעפרייט כלומר'שט פון מיליטער-דינסט און אויסגעפּרעסט געלד

(§) דאָס לאָדזער קרייז-געריכט האָט נעכטען בעהאַנדעלט דעם פּראָצעס געגען דעם 25-יעהריגען הוגאָן מילדנער 24-יעהריגען מיכאַל פלוצעניק און 28-יעהריגען יעקב יצחק גרינבערג, וועלכע זענען געווען בעשולדיגט אין אויסנאַרען אויף פערשידענע אופנים 600 דאָלאַר ביי אַ געוויסען רפאל שטשוצינער. די פּרטים פון דעם אינטערעסאַנטען פּראָצעס זענען פאָלגענדע:

רפאל שטשוצינער, אַ געבוירענער אין 1900 יאָהר האָט זיך אויסבעהאַלטען פון מיליטער-דינסט פון 1919 ביז 1923. אין דעם ענין האָט איהם געהאָלפען יעקב גרינבערג און האָט פאַר זיין טרחה, ראַטעסווייז בעקומען פון שטשוצינער'ן 2,100,000 מאַרק.

אין אויגוסט 1922, ווען עס איז געווען ערקלערט אַמנעסטיע פאַר דעזערטירען און פאַר די, וועלכע האָבען זיך אויסבעהאַלטען פון מיליטער-דינסט, האָט זיך צו שטשוצינער'ן געמאָלדען גרינבערג צוזאַמען מיט ברייטבאַרד און שוואַרצבאַרד און פאָרגעלעגט צו שאַפען פאַר שטשוצינער'ן דאָקומענטען, אַז ער האָט געדינט אין 28-טען פּולק פון קאַניאָווער שיסער אין לאָדז.

די קאָמפּאַניע האָט ווירקליך מיטגעהאָלפען און אַזוי אויסגעלערנט שטשוצינער'ן טענה'ן פאַר דער קאָמיסיע פון פּ. ק. או., אַז ער האָט בעקומען אַ מיליטער-ביכעלע, פאַר דעם שטיקעל אַרבייט, האָט שטשוצינער בעצאָהלט דער קאָמפּאַניע: גרינבערג, ברייטבאַרד, און שוואַרצבאַרד 22,000,000 מאַרק.

גרינבערג און ברייטבאַרד האָבען אָבער בעשלאָסען אַרויסצופּרעסען פון שטשוצינער'ן נאָך געלד און האָבען איהם אָנגעהויבען שאַנטאַזשירען. שוואַרצבאַרד האָט אין דעם שאַנטאַזש קיין אַנטייל נישט גענומען. דעם שאַנטאַזש האָבען די חברה-לייט אַדורכגעפיהרט אויך אויף אַ גאָר געשיקטען אופן. זיי האָבען זיך פערבינדען דורך אַ געוועזענעם שרייבער פון פּ. ק. או. – הוגאָן מילדנער מיט אַ זעלנער פון פּ.ק.או. מיכאַל פלוצעניק און האָבען איהם פאָרגעלעגט, כדי אנצוסטראַשען שטשוצינער'ן, אַרויסצורופען איהם אין פּ.ק.או. און ביי איהם צייטווייליג אָפּנעהמען דאָס מיליטער-ביכעל. די פּיפיגע לייט האָבען געוואוסט, אַז שטשוצינער וועט נאָכדעם, פאַר צוריקבעקומען דאָס ביכעלע, בעצאָהלען וויפיל מען וועט וועלען. און אַזוי איז עס טאַקע געווען.

דער זעלנער פלוצעניק האָט דורכ'ן סעקרעטאַר האַנעלט אַרויסגערופען שטשוצינער'ן און ביי איהם צוגענומען דאָס מיליטער-ביכעלע.

נאָכדעם זענען געקומען גרינבערג און ברייטבאַרד צום געליטענעם און פאָרגעלעגט דעם ענין צו „פערגלעטען" פאַר 400 דאָלאַר. שטשוצינער האָט געמוזט איינגעהן אויף די בעדינגונגען און ער האָט באַלד איינגעצאָהלט אויף דעם חשבון 200 זלאָטעס און וועקסלען אויף 2,143 זלאָטעס.

דערווייל האָט שוואַרצבאַרד, וועלכען מען האָט פון דעם גאַנצען ענין געלאָזען אין אַ זייט, זיך דערוואוסט וועגען דער געשיכטע. ער האָט געשיקט זאָגען שטשוצינער'ן, אַז ער וועט איהם דאָס ביכעלע אַרויסגעבען פאַר 180 זלאָטעס. אין האָט עס ווירקליך ביים זעלנער פלוצעניק, פאַר די סומע אַרויסבעקומען. ווען גרינבערג איז געקומען צו שטשוצינער'ן נאָך דעם רעשט וועקסלען און ערקלערט, אַז ער וועט איהם מאָרגען ברענגען דאָס מיליטער-ביכעלע, האָט שטוצינער אַרויסגענומען דאָס ביכעלע און געוויזען דעם ערשטוינטען גרינבערג. שטשוצינער האָט געפאָדערט צוריק זיין געלד. גרינבערג האָט צוגעזאָגט דאָס געלד אָפּצוגעבען, נאָר דעם צוזאָג נישט אויסגעפיהרט. צוליב דעם איז דער גאַנצער ענין איבערגעגאַנגען אין געריכט. ברייטבאַרד איז ענטלאָפען און שוואַרצבאַרד איז געשטאָרבען.

פאַר'ן געריכט זענען געשטאַנען מילדנער, פלוצעניק און גרינבערג.

דאָס געריכט האָט פערמשפּט מילדנערן און פלוצעניק'ן צו אַ יאָהר טורמע און גרינבערג'ן אויף אַנדערטהאַלבען יאָהר טורמע.

Dr. med. ST. HEINRICH
POMORSKA 10, tel. 47-67.
ספּעציאַליסט פאַר קינדער- און אינערע קראַנקהייטען. בעהאַנדלונג מיט קינסטליכע בערגזון-בעשטראַהלונגען (קוואַרץ-לאָמפּען). נעהמט אָן פון 4–6 נאָכמיטאָג.

„אררט"
אַרטיסטישער רעוויו און קאַמער-טעאַטער
אונטער דער לייטונג פון
מ. בראָדערזאָן.

ווייסער זאַל פון
„מאַנטייפעל"
זאַכאָדניאַ 43.
היינט און טעגליך

היינט, דאָנערשטאַג, 9.15 אָוו. ווידערהאָלונג פון דער פּרעמיערע
פון 4-טען סענסאַציאָנעלען פּראָגראַם א. נ.
סאַלאַם אַלייקום
10 ערשטקלאַסיגע נומערן און י. אַבערזשאַנעק'ס באַמבאַסטישע רעוויע „די מוהמע גמינקע". באַלעט איינשטודירט דורך פּראָפ. מאַיעווסקי. ספּעציעלע דעקאָראַציעס און קאָסטיומען, פּראָיעקטירט דורך די אַרטיסט. מאַלער ד. מאַטוס און ש. בלום.
פּרטים אין די אַפישען און פּראָגראַמען. בילעטען צו בעקומען פון 5 נ"מ.

Dr. PRYBULSKI
זאַוואַדזקאַ 1, טעל. 25-38.
וענערישע און האַר-הויט-קראַנקהייטען. ...
..., בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (...
אויספאַל), רענטגען-שטראַהלען.
נעמט אָן פון 9–1 און פון 4–8 ...
דאַמען פון 4–5 נאָכמ.
ספּעציעלער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

אויפמערקזאַם!

די לאָדזער יודישע קהלה האָט בעקומען אַ בריף פון באַריזפאָל געשריבען פון אַ געוויסע פרוי אַשעראָווסקאַ, וועלכע האָט אין לאָדז אַ שוועסטער, וועלכע האָט חתונה געהאַט מיט איינעם אַבוש בערנבוים אויף זאַקאָנטנאַ 10. די זעלבע שוועסטער ווערט געבעטען זיך צו ווענדען צום קהלה-סעקרעטאַר ה' נאַדעל.

מען גרייט זיך שוין צו גראָבען די גאַסען.

(מ) מיר געדענקען עס פון די פריהעריגע יאָהרען: מיט'ן אָנהויב פון פריהלינג הויבט מען אָן גראָבען די גאַסען. עס גראָבט די גאַזאָווניע, נאָכדעם די עלעקטראָווניע, נאָכדעם טעלעפאָן, טראַמוואַי, קאַנאַליזאַציע, א.א.וו. און אַ גאַנצען זומער געהט מען אויף בערג ליים, שטיינער און זאַמד.

כדי אויסצומיידען דעם כאָאָס ביי דער דאָזיגער „פריהלינג"-טעטיגקייט פון די אַלע אינסטיטוציעס פון עפענטליכען געברויך, איז נעכטען אין מאַגיסטראַט צוזאַמענגערופען געוואָרען אַ קאָנפערענץ פון די פאָרשטעהער פון די אַלע אינסטיטוציעס און עס איז בעשלאָסען געוואָרען דעם 15. פעברואַר זיך ווידער צוזאַמענצוקומען און איינשטעלען די רייהע און מעגליכקייט צו קאָאָרדינירען די אַלע אַרבייטען.

אין די אַפּטייקען.

היינטיגע נאַכט=דיזשורען.

(§) היינט ביינאַכט דיזשורירען פאָלגענדע אַפּטייקען: מ. עפּשטיין (פּיעטריקאָווער 225), מ. באַרטאָשעווסקי (פּיעטריקאָווער 95), מ. ראָזענבלום (צגיעלניאַנאַ 12), גאַרפּיין (ווסכאָדניאַ 54), י. קאַפּראָווסקי (נאָוואָמיעסקאַ 15).

ווער ווייסט?

אַ יונגעלע פון 9 יאָהר איז נעכטען 1 אַ זייגער בייטאָג אַרויס פון דערהיים און איז ביז איצט נישט צוריקגעקומען, אָנגעטון אַ ברוינעם פּאַלטען מיט אַ ברוין היטעל. ער הייסט יוסף יוזעפּאָוויטש. ווער ס'ווייסט עפּעס וועגען איהם ווערט געבעטען מיטצוטיילען צו יוזעפאָוויטש, שוו. יאַקובאַ 7.

פאָרלעזונג אין „הזמיר".

דעם קומענדיגען זונטאָג, דעם 29-טן יאַנואַר אָרדענט איין דער „הזמיר" די צווייטע פאָרלעזונג פון ציקל „ליטעראַרישע אָוונדען" אַלס פּרעלעגענט וועט אַרויסטרעטען דער בעקאַנטער לאָדזער פּעדאַגאָג ד"ר מ. פריילעך, וועלכער וועט רעפערירען אד"ט „יודען אין דייטשען טעאַטער". איינגאַנג פריי.

צו קאַנטאָר סיראָטאַס קומען קיין לאָדז.

ווי מיר האָבען שוין געמאָלדען, וועט איבעראַכ-טאָג פרייטאָג און שבת, דעם 3 און 4-טען פעברואַר דאַווענען אין „פילהאַרמאָניע"-זאַל דער בעריהמטער חזן גרשון סיראָטאַ.

גרשון סיראָטאַ געהערט צו די פענאָמענאַלסטע חזנים פון דער היינטיגער צייט און זיין זיס דאַווענען לאָזט איבער אַן'עונג רוחני, אַ גייסטיגען פערגעניגען. דאָס מאָל וועט סיראָטאַ זינגען זיינע נייעסטע סינאַגאָגאַלע קאָמפּאָזיציעס און עס איז צו גלויבען, אַז זיין געזעגענונגס-דאַווענען אין לאָדז וועט צוציהען די ברייטסטע שיכטען פון דער היגער יודישער בעפעלקערונג.

היינט שפּילט פריהאָדאַ.

אין „פילהאַרמאָניע" קומט היינט פאָר דער איין- און איינציגער קאָנצערט פון פענאָמענאַלען פידעל-שפּילער וואַסאַ פריהאָדאַ, וועלכער טרעט אויף אין די גרעסטע איירעפּעאישע שטעדט ביי אויספערקויפטע זאַלען. פריהאָדאַ האָט פאַר זיין היינטיגען קאָנצערט אויסגעקליבען אַ זעהר אינטערעסאַנט פּראָגראַם.

א טראגעדיע פון א משומדת.

צום „לובלינער טאגבלאט" איז אָנ־[illegible]קומען א הארצרייסענדער בריף, וועל־[illegible] דעקט אויף א בעהאַלטענע טרא־[illegible]דיע פון א יודישע טאכטער, וועלכע [illegible] פערפיהרט געוואָרען צום שמד און [illegible] לעבט זי אין גרויס פערצווייפלונג [illegible] שרעקליכער נויט.

[illegible]ין בריף שרייבט די משומדת אָט וואָס:

[illegible] „כ'געדענק נישט ווי אַזוי. כ'געדענק [illegible], אַז סטעפאַן איז אַ טאָג צו מיר [illegible] געקומען בין איך שיער נישט פאַר [illegible]קשאפט געשטאָרבען, כ'האָב אויפגע־[illegible]הערט פון געדאַנק טאָמער האָט ער [illegible] אוועקגעוואָרפען, טאָמער שפּאַצירט [illegible] איצט מיט מיינע קאַלעזשאַנקעס...

[illegible] געוואוסט, אַז נישט איינע פון [illegible] טעכטער פון עכט-יודישע הייזער, [illegible] בעלהבתי'שע מיידלעך האָבען מיך מק־[illegible] געווען מיט מיין גליק און האָבען [illegible] וועגען און מיטלען ווי אַזוי מיר [illegible] צושלאָגען מיין סטעפאַנען. און אַז [illegible] סטעפאַן האָט מיר פאָרגעלעגט אוועק־[illegible] צופאָהרען קיין פּויזען, כדי אויף אייביג [illegible] פאַרבלייבען זיינע, האָב איך נישט [illegible] געטראַכט וואוהין ער פיהרט מיך, וואָס [illegible] ווערט געשעהען נאָר איך בין גע־[illegible]פאָהרען. פּרטים געדענק איך נישט. איין [illegible] איז מיר געבליבען פאַר די אוי־[illegible] סטעפאַן קניהט, איך נעבען איהם [illegible] איבער אונז ביידע אַ גלח אין אַ [illegible] ווייס-העמדעל בענשט אונזער „בונד [illegible] אויף אימער און עוויג, אויף דער וועלט

און אויף יענער וועלט"...

ערשט, אַז איך בין צוריק געקומען קיין לובלין און בין אַרויס אויפ'ן גאַס מיט מיין סטעפאַנען האָב איך ערשט דערפיהלט, וואָס מיט מיר איז געשעהן. מיט מאָדנע אויגען האָב איך זיך בע־געגענט. די זעלבע אויגען פון מיינע שכנים מיינע נאָהענטע, אפילו מיינע קאָ־לעזשאַנקעס האָבען אויף מיר געקוקט עפּעס אַזוי שרעקליך, מיט אַזוי פיל עקעל, האַס און פעראַכטונג, אַז איך האָב בשום אופן נישט פערשטאַנען פאַר־וואָס דאָס קומט מיר... וואָס האָב איך דען אַזעלכעס געטון?... דעם אמת האָב איך זיך נישט געוואָלט און נישט גע־קאָנט מודה זיין, האָב איך מיך געפּרובט איינרעדען, אַז יודען זענען שלעכט, רשעים, ניין — די ערגסטע אין דער וועלט... וואָס האָבען זיי צו מיר?... סטעפאַן האָט אָנגעקוואָלען פון מיינע זידלעריי אויף יודען און האָט נאָכמעהר גענומען אויסרעדען אַלדאָס בייז אויף יודען, אפילו אויף מיינע עלטערען... איך בין מסכים געווען, אויך געשאָלטען געלאַכט און געפליכט... אין האַרץ האָט מיך געשטאָכען אָבער זאָלען זיי נישט קוקען אויף מיר אַזוי שלעכט, זאָלען זיי מיך נישט שטעכען מיט זייערע אויגען...

דריי יאָהר איז שוין אַוועק, צוויי קינדער האָב איך שוין, זענען זיי מיי־נע קינדער? — ניין, סטעפאַנס. זיינע אויך נישט. ער זאָגט, אַז דאָס זענען „זשידזשאַקעס". נישט זיין שטוב איז עס. נישט זיינע קינדער, נישט זיין היים זאָל די „זשידובקע" זיך שלאָגען קאָפּ אין וואַנד... זי וועט נאָך כאַפּען אַ קריסטליך קינד און עס אַוועקטראָגען צו די יודען אויף פּסח... סטעפאַן האָט געוואָלט אַפּטוען די יודען אַ שפּיצעל האָט ער, זיי צו להכעיס פערררעהט אַ קאָפּ איינע פון די זשידובקעס... זאָל זי פּגר'ן...

וואָכען געהען אַוועק און איך טרינק קיין גלאָז טעה נישט. מיינע קינדער — וועלען זיי אויסהאַלטען דעם הונגער, וועלען זיי נישט פער'סמ'ט ווערען איינ־זייגענדיג אין זיך אַזוי פיל טרעהרען פון מיין ברוסט?.. יודישע טרעהרען?..

איך וועל גאָרנישט טוהען. איך קאָן גאָרגישט טוהען. מיין מוח טראַכט נישט, די אויגען וויינען מעהר נישט, איך וויל גאָרנישט, פערלאַנג גאָרנישט, בעט נישט ביי קיינעם קיין שום זאַך. איך וואַרט דער טויט זאָל מיך אויסלייזען פון אַלץ און צוזאַמען. מיט מיר אויך מיינע קונדער.

עס האָט מיך געטריבען אַ געדאַנק די דאָזיגע עטליכע ווערטער אָנצושריי־בען צו אייך, צום „לובלינער טאָגבלאַט", זעצט זיי איבער פון פּויליש אויף יודיש און פּערפּעגטליכט דאָס.

עס קאָן צונוץ קומען.

איך דאַנק אייך.

סטעפאַ—שרה

טעלעגראַמען.

געוואַלדיגער שטורם אין ענגלאַנד

האט אנגעמאכט גרויסע שאדענס.

לאָנדאָן, 25 (אטע). „רייטער-ביורא" מעלדעט, אַז אין גאַנץ ענג־לאַנד הערשט אַ געוואַלדיגער שטורם, צוזאַמען מיט אַ גוס-רעגען, שניי און האָגעל. דער ווינד בלאָזט מיט אַ שנעלקייט פון 120 קילאָמעטער אויף אַ שעה, אויסרייסענדיג בוימער מיט'ן וואָרצעל און אָנמאַכענדיג גרויסע שאָדענס.

אפּגעברענט דאס נאציאנאלע טעאטער אין יוגאסלאוויען.

בעלגראַד, 25 (ספּ. טעל.) היינט האַלב פיר אינדערפריה איז אין נאָווי־סאַד אויסגעבראָכען אַ גרויסע שרפה, פון וועלכער ס'איז פערניכטעט געוואָרען דאָס נאַציאָנאַלע טעאַטער. דער מאַטער־יעלער שאָדען בעטרעפט עטליכע מיל־יאָן דונאַר. דאָס טעאַטער האָט עקזיס־טירט זייט 70 יאָהר און איז געווען דאָס עלטסטע אין סערביען.

ליטווישער פרעמיער אין בערלין.

בערלין, 25. (ספּ. טעל.) דער ליטווישער פּרעמיער וואָלדעמאַראַס איז אין דער בעגלייטונג פון פינאַנץ-מיניסטער טובעליס און אַגראַר-מיניסטער אַלעקסאַ אָנגעקומען קיין בערלין.

מורא'דיגער אויסברוך פון וואולקאן קראקאטאו.

די בעפעלקערונג אנטלויפט אין פאנישער שרעק.

האַג, 24. (ספּ. טעל.) דער אויס־ברוך פון דעם מורא'דיגען וואולקאַן טראַקאַטאַו, וועלכער געפינט זיך אויף דער אינזעל צווישען סומאַטראַ און יאַוואַ נעהמט אָן דראָהענדע פאָרמען. די האָלענדיש-אינדישע רעגירונג האָט דורך ראַדיאָ אויפגעפאָדערט די בעפעל־קערונג צו פערלאָזען די וואוינונגען. די בעפעלקערונג אַנטלויפט אין פּאַני־שער שרעק. די לאַווע פון וואולקאַן גיעהט 140 מעטער הויך.

גרויסער פּראצעס געגען א געהיימער ארגאניזאציע אין לעמבערג.

לעמבערג, 25 (א.וו.) היינט 10 אַ זייגער פאַרמיטאָג האָט זיך אָנגעהוי־בען דער פּראָצעס געגען 17 מיטגלי־דער פון אַ געהיימער אוקראַינער אָר־גאַניזאַציע, וועלכע ווערען בעשולדיגט אין שפּיאַנאַזש, פיהרען אַ סאַבאָטאַזש־אַקציע, ערמאָרדען דעם קוראַטאָר סאָ־בינסקי א. ד. גל.

היינט זענען אויסגעוועהלט געוואָרען די געשוואוירענע ריכטער. דער פּראָצעס וועט דויערען 3 וואָכען.

ארעסטירט א דאלארען-פעלשער אין לעמבערג

ער האט געארבייט אין גרויסען פאָרמאט.

לעמבערג, 25 (א. וו.) נעכטען האָט דער אויספּאָרשונגס-אַמט אַרעסטירט אין זשולקיעוו דעם פערד-הענדלער זע־ליג אַלטשילער. דער אַרעסטירטער ווערט בעשולדיגט אין פעלשען דאָלאַ־רען און אין שמוגלען קיין דייטשלאַנד געגנב'עט גאָלד.

דער דאָזיגער אַרעסט איז פאָרגע־קומען אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן ענטדע־קען אַ באַנדע דאָלאַרען-פעלשער, וועל־כעס איז פאָרגעקומען מיט איניגע חדשים־צוריק.

בעת דער רעוויזיע ביי דעם אַרעס־טירטען אַלטשילער איז געפונען געוואָ־רען 200 פינף דאָלאַר-באַנקנאָטען און אויך 10 דאָלאַר-שיינען, וועלכע זענען איבערגעאַרבייט געוואָרען פון 1-דאָלאַר־באַנקנאָטען. גלייכצייטיג איז אויך ביי אַלטשילער'ן געפונען געוואָרען פיל גע־גנב'עטע זאַכען.

לעמבערג, 25 (א.וו. נעכטען איז אין ניקלאַש פאַבריק פון בראַנפען און ליקער אויסגעבראָכען אַ שרפה, עס זענען פערניכטעט געוואָרען 1000 פלאַ־שען שפּירט.

א יוד-צערעמאָניאל-מייסטער

בעת'ן בעזוך פון אפגאניסטאנישען קעניג ביים פויפסט.

רוים (י.ט.א.) אין צוזאַמענהאַנג מיט דער אוידיענץ פון אַפגאַניסטאַני־שען קעניג אמען-אולאַה-קהאַן אין וואַ־טיקאַן, האָט דער סעקרעטאַר פון דער אַפגאַניסטאַנישער באָטשאַפט אין רוים רענע לעווי, אַ יוד, בעקומען פון פויפסט איינע פון די גרעסטע וואַטי־קאַנישע אויסצייכנונגען: דעם אָרדען פון פויפסט גרעגאָר דעם גרויסען.

רענע לעווי, וועלכער בעזיצט אויך די פראַנצויזישע „לעגיאָן ד'האָנער"־אויסצייכנונג איז געווען מצד דער אַפ־גאַניסטאַנישער רעגירונג דער צערעמאָ־ניאַל-מייסטער בשעת דעם בעזוך פון קעניג אולאַה-קהאַן ביים פויפסט און ביים קאַרדינאַל גאַספּאַרי.

י. טויבע.

בעקאַנטמאַכונג !!!

דערמיט ווערט אויפמערקזאַם געמאַכט אַז

געברידער טויבע,

וועלכע האָבען זיך בעריהמט געמאַכט אין גאַנץ פּוילען בעזונדערס אין לאָדז מיט זייער אויסגעצייכענט שפּילען, גו־טער און צופרידענשטעלענדער בעהאַנד־לונג עמפּפעהלען זיך אויף חתונות, בעלער און אַנדערע שמחות. בעשטעלונגען ווע־רען אָנגענומען אויף פאָלגענדע אַדרעסען:

נאָוואָ-צעגעלניאַנאַ 22,

אַל. 1-טער מאַי 18,

ווסכאָדניאַ 18.

בעמ.: חתונות, בעלער און שמחות, וואָס קומען פאַר שבת תערען פון די נעב. טויבע נישט אָנגענומען. — געדענקט די אַדרעס!

טעקסטיל-מייסטער דראָהען מיט אַ שטרייק.

[illegible] (ב.) צווישען די פאַבריק-מייסטערס און די אינדוסטריעלער האָט אויסגע־בראָכען אַ סכסוך צוליב פאָלגענדע סיבות: די פאַבריק-מייסטער פיהרען [illegible] לאַנג אַ קאַמף דערפאַר מען זאָל זיי צו רעכענען צו דער קאַטעגאָריע אינטעלעקטועלע און נישט פיזישע אַרבייטער: אַלס אינטעלעקטועלע קומט זיי אַ דריי חדשים'דיגע קינדיגונג, אַ חודש אורלויב א. ד. ג.

די אינדוסטריעלער זענען דערויף שוין כמעט איינגעגאַנגען, אָבער לעצ־טענס האָבען זיי אויסגענוצט די ער־קלערונג פון איינעם אַ וואַרשאָווער אַרבייטס-אינספּעקטאָר, אַז אינטעלעקטו־עלע אַרבייטער זענען נאָר די אויבער־מייסטערס און זיי ציהען צוריק די הנחות, וועלכע זיי האָבען שוין געהאַט די מייסטערס נאָכגעגעבען.

די מייסטערס האָבען אָבער בעשלאָ־סען אין פאַל ווען עס וועלען נישט נאָכגעגעבען ווערען די פאָדערונג פון די מייסטערס וועלען זיי אַלע אין דער צאָהל פון 10,000 פערשטרייקען.

דער שטורמישער ערפאָלג אין „אַרט".

די נעכטיגע פרעמיערע פון פירטען פּראגראַם.

די נעכטיגע פּרעמיערע אין „אַרט" איז אַראָפּ מיט דעם פערדינטען ערפאָלג. דאָס פירטע פּראָגראַם האָט פילפאַך איבערגעשטיגען דעם גלענצענדען 3-טען פּראָגראַם און האָט ביי אַלע אַנוועזענדע אויף דער פּרעמיערע אַרויסגערופען אמת'ע התלהבות און ענטציקונג. יעדער נומער האָט געמוזט ביסירט ווערען און די אַנטיילנעהמער זענען בעדאַנקט גע־וואָרען מיט שטורמישע אַפּלאָדיסמענטען. היינט און יעדען טאָג די ווידערהאָלונג פון דער פּרעמיערע.

יורידישע עצות.

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" אַנטוואָרטען אויף יורידישע פראַגען, וואָס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופּאָן.

יורידישע אָפּטיילונג פון „נייעם פאָלקסבלאַט".

[illegible] דערלאַנגען אַ'אָנפראַגע אויף אַ יורידישע עצה, דאַרף צוגעלעגט ווערען דער קופּאָן מיט דער דאַטע פון טאָג, ווען די אָנפראַגע ווערט אַריינגעגעבען. אויף אָנפראַגען אָהן קופּאָן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

גילטיג דעם 26-טען יאַנואַר 1926

6849. פּאָלעוואָדע.

נישט בלויז זוהן, נאָר אויך ברידער [illegible] איבער די רעשט פון פערשטאָר־[illegible]בענעם לאָקאַטאָר, אויב זיי האָבען גע־[illegible] שטענדיג צוזאַמען מיט'ן פער־[illegible]שטאָרבענעם ביז צום מאָמענט, ווען ער [illegible] געשטאָרבען. דער סובלאָקאַטאָר [illegible] נישט מעהר צאָהלען, ווי העכס־[illegible] 30 פּראָצ. טייערער, אויב ער בע־[illegible] זיך נישט מיט אייער מעבעל און [illegible] פּראָצ. טייערער, וויבאַלד ער בע־[illegible] זיך יאָ מיט אייער מעבעל. דער פּראָצענט-פוס ווערט אויסגערעכענט לויט דער סומע, וויפיל איהר צאָהלט אַליין נישט פאַר דער גאַנצער דירה, נאָר פאַר'ן פערדינגענעם צימער.

6850. אַ הויזווירט פון פראַנציסקאַ־נער גאַס.

איהר קאָנט די איבערגעבליבענע מינדעריעהריגע יתומים נישט בלויז נישט-עקסמיטירען, נאָר אפילו זיי אויך נישט איינקלאָגען אין געריכט און אויפ־מאָנען דאָס פערלעגענע און לויפענדע דירה-געלד. איהר מוזט זיך קודם כל ווענדען אין פרידענס-געריכט פון ראַ־יאָן, וואו די יתומים וואוינען, מיט אַ בקשה, אַז ס'זאָל צוזאַמענגערופען ווע־רען אַ ראַדע-פאַמיליינע און ס'זאָל אויס־געוועהלט ווערען אַ'אַפּיעקון. אָט ערשט געגען דעם אויסגעוועהלטען אַפּיעקון קאָנט איהר פערפיהרען דעם פּראָצעס.

B. A. .6851

אויב מען האָט די אויבערטירען אַרויסגענומען בעפאַר איהר האָט זיך אין געשעפטס-לאָקאַל אַריינגעצויגען, קאָנט איהר נישט צווינגען דעם הויז־ווירט, אַז ער זאָל זיי אייך אין אַ גע־ברויכמעסיגען צושטאַנד צוריקברענגען, סיידען ער האָט זיך דערצו פערפליכטעט. זענען אָבער די אויבערטירען געווען אויפ'ן אָרט אין מאָמענט, ווען איהר האָט זיך אַריינגעצויגען, מעגען זיי אפילו זיין געווען צעבראָכען, מוז דער הויזווירט זיי צוריקשטעלען אין אָר־דנונג.

M. J. .6852

נישט פון אייך, נאָר פון די פירמען, וואו די שענק און די מאַשינען זענען געקויפט געוואָרען דאַרף די פריילין האָבען אַ בעשטעטיגונג.

6853. אַ שטענדיגער לעזער פון נייע צעגעלניאַנאַ 12.

6854. קראַקאָווסקי.

6855. אַ לעזער פון סטאַדאָלניאַנאַ.

6856. יולעק ג.

6857. אַ גרופּע לאָקאַטאָרען פון זגערזשער גאַס.

וועגען אייערע ענינים דאַרפט איהר זיך פערשטענדיגען פערזענליך מיט אונ־זער יוריסט, טעגליך פון 3 ביז 4 נאָכ־מיטאָג מיטברענגענדיג די צייטונג.

6858. לייב אַבראַמאָוויטש.

געגען די יורשים פון פערשטאָרבע־נעם בעל חוב קאָן מען קיין קלאַוזול נישט בעקומען. נאָר מען מוז זיי איינ־קלאָגען לויט דער געוועהנליכער גע־ריכטס-פּראָצעדור. אויב דער בעל חוב איז געשטאָרבען שוין נאָכדעם, ווי די קלאַוזול איז אַרויסגעגעבען געוואָרען, קאָן מען ביי די יורשים יאָ דעם חוב אויפמאָנען אויף דעם סמך.

6859. א, ק.

מען מוז אייך אויפווייזען, אַז איהר האָט דעם אָפּצאָהל אָפּגערעכענט פון די אָנגעשטעלטע און די סומע זיך צו־געאייגענט אנדערש איז נישט פערהאַן קיין גרונד אייך צו בעשטראָפען לויט'ן אַרטיקעל 574 פון שטראָף קאָדעקס.

Dr. RACHELA LEWI

ספּעצ. פאַר קינדער-קראַנקהייטען

פאַנסקאַ 24, טעל. 42-72.

נעמט אָן פון 2 ביז 4 נאָכמיטאָג.

סענסאציאנעלער פראצעס פון געוו. קאמיסאר דאביעצקי געגען וואיניטש און סטעפיטשינסקי.

מיר האבען שוין נעכטען בקיצור טעלעפאניש מודיע געווען דעם פסק-דין אין סענסאציאנעלען פראצעס פון געוו. קאמיסאר דאביעצקי געגען זשורנאליסט וואיניטש און רעדאקטאר. סטעפיטשינסקי, וואס איז דינסטאג פארנעקומען אין ווארשא.

איצט ברענגען מיר פרטים פון דאזיגען סענסאציאנעלען פראצעס:

אויף דער בעשולדיגונגס-באנק געפינט זיך דער אנגעקלאגטער ראדאסלאוו וואיניטש. דער צווייטער אנגעקלאגטער רעדאקטאר וואיציעך סטעפיטשינסקי האט זיך צום פראצעס נישט געשטעלט; עס האט זיך געשטעלט אלס זיין פערטיידיגער אדוו. פאסכאלסקי.

וואיניטש'ן פערטיידיגט אדוו. רודזינסקי.

בעשולדיגונגס = אקט.

אין דעם בעשולדיגונגס-אקט ווערט דערצעהלט, אז אין „גלאס פראוודי", וואס יוערט רעדאגירט דורך דעם אנגעקלאגטען סטעפיטשינסקי, האט דער צווייטער אנגעקלאגטער וואיניטש אבגעדרוקט אנ'ארטיקעל, אין וועלכען עס ווערט פארגעווארפען, אז קאמיסאר דאביעצקי האט צוגע'גנב'עט אין דער פארצעלייפירמע „צמיעלאוו" א קליינע פארצעלאן-פיגור. דערביי איז אין ארטיקעל דערצעהלט געווארען, אז דאביעצקי האט אויסגענוצט די געלעגענהייט, וואס דער דירעקטאר פון דער פירמע איז ארויס פון קאבינעט, האט דאביעצקי געכאפט א פיגור'ל, וואס איז דארט געשטאנען און בעהאלטען אונטער'ן פאלטא. ווען דער דירעקטאר פון דער פירמע איז צוריק אריינגעקומען אין קאבינעט, איז דאביעצקי'ן דאס פיגור'ל ארויסגעפאלען פון אונטער'ן פאלטא און עס האט זיך צובראכען.

די אויספארשונג, וואס עס איז, לויט דאביעצקי'ס פאדערונג פערפיהרט געווארען האט בעוויזען, אז די גאנצע בעשולדיגונג איז א פאלשע, און דעריבער האט דער פראקוראטור-אמט צוגעצויגען ביידע אנגעקלאגטע צו געריכטליכער פעראנטווארטליכקייט פאר טרייבען רכילות געגען א פאליציי-קאמיסאר צוליב'ן ערפילען דורך איהם זיינע אמטליכע פונקציעס.

וואס זאגט וואיניטש?

אויף דער פראגע פון פארזיצענדען ערקלערט וואיניטש, אז ער איז מודה, דאס ער איז דער מחבר פון ארטיקעל, ער איז זיך אבער נישט מודה אין קיין שום שולד.

דאביעצקי אלס עדות.

מען טרעט-צו אויסצוהערען דעם ערשטען עדות מצד דער בעשולדיגונג, דעם עקס-קאמיסאר פון אויספארשונגס-אמט לעאנארד דאביעצקי, וועלכער ערקלערט, אז גלייך נאכדעם ווי וואיניטש האט אבגעדרוקט דאס ארטיקעל, אז ער, דאביעצקי זאל האבען גע'גנב'עט די פארצעלאן-פיגור, האט ער זיך געווענדט צו דער הויפט-פאליציי-קאמענדע מען זאל דעם ענין אויספארשען. נאכדעם ווי די דיסציפלינארע אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט, אז די בעשולדיגונג איז א פאלשע, איז איהם ערלויבט געווארען ארויסצוטרעטען אויפ'ן געריכטליכען וועג געגען וואיניטש'ן.

פארזיצענדער: צי זענט איהר געווען אין דער פירמע „צמיעלאוו"?

עדות: איך ערקלער קאטעגאריש, אז איך בין דארט קיינמאל נישט געווען.

דער פערוואלטער פון דער פירמע „צמיעלאוו" אויף קרולעווסקא גאס ה' באראנצעוויטש דערצעהלט, אז ביי איהם האט קיינער קיינמאל גארנישט גע'גנב'עט און דאביעצקי איז ביי איהם קיינמאל נישט געווען.

דאסזעלבע ערקלערט אויך דער פערוואלטער פון דער פירמע „צמיעלאוו" אויף מארשאלקאווסקא 122 ה' וולאדיסלאוו באבסקי.

דער אגענט פון אויספארשונגס-אמט גוטאווסקי דערצעהלט, אז רוטקעוויטש (וועלכער איז אויך געווען אנ'אנגעקלאגטער אינ'ם קורנאטאווסקי-פראצעס), האט דערצעהלט דעם עדות און מארטשאק'ן, אז דער אגענט קולקונאס האט דערצעהלט רוטקיעוויטש'ן, דאס דאביעצקי האט געוואלט צו'גנב'ענען אין דער פירמע „צמיעלאוו" א פארצעלאן-פיגורל.

אדוו. רודזינסקי: צי איז דאביעצקי געווען א כאבארניק?

פארזיצענדער: איך קען די פראגע נישט דערלאזען, ווייל דאס האט נישט קיין שייכות צום איצטיגען פראצעס.

אדוו. פאסכאלסקי פרעגט דאן דעם עדות גוטאווסקי: צי האט איהר געהערט וועגען די מיסברויכען אין אויספארשונגס-אמט?

פארזיצענדער: איך דערווייטער די פראגע.

קאמיסאר לוביעיעווסקי דערצעהלט, אז אין אויספארשונגס-אמט האט ער גע הערט ווי די אגענטען האבען דערצעהלט צווישען זיך, אז דאביעצקי האט גע-גנב'עט אין דער פירמע „צמיעלאוו" א פארצעלאן-פיגורעל.

א סענסאציע רופט ארויס די ערקלערונגען פון דעם בעקאנטען אינדוסטריעלער ה' מאדעאוש טארנא, וועלכער האט זיינער צייט געהאט געשיקט אנ'אנאנים צו וואיניטש'ן און איהם איבערגעגעבען א רייה מאטעריאלען צו זיינע רעוואלציעס.

דער עדות דערצעהלט, אז אין יאהר 1920 איז צו איהם געקומען דאביעצקי און געדראהט, אז ער וועט מאכען אויף איהם א בלבול, דאס ער האט געהיימע סקלאדעס אויב ער וועט איהם נישט געבען אויסקויף-געלד. מורא-האבענדיג פאר דאביעצקי'ן האט דער עדות איהם געגעבען א סומע געלד, וואס בעטרעפט לויט דער היינטיגער וואליוטע אנ'ערך 2000 זלאטעס.

דער עדות האט פריהער נישט געוואלט אויסגעבען זיין נאמען, נאר וואיניטש איז צופעליג געוואויר-געווארען און איהם אנגעגעבען אלס עדות.

אויף דער פראגע, פארוואס דער עדות איז נישט פערהערט געווארען בעת'ן פאריגען פראצעס, האט וואיניטש ערקלערט, אז ער האט איהם נישט אנגעגעבען, ווייל ער האט מורא געהאט, מען זאל איהם נישט טעראריזירען, פונקט ווי מען האט טעראריזירט אנדערע עדות.

פארוטשניק סטעפאן מילק דערצעהלט, אז וועגען אויספארשונגס-אמט האט געהערשט די ערגסטע מיינונג און ווען מען האט אויסגעפיהרט ביי איהם א גנבה, האט מען זיך נישט בעמיהט צו כאפען די גנבים.

דער פאליציי-קאמיסאר יעזשי קאמס דערצעהלט, אז די בעאמטע און אגענטען פון זיין קאמיסאריאט האבען נאך א צייט פאר'ן אבדרוקען דורך וואיניטש'ן די רעוועלאציעס, דערצעהלט, אז דאביעצקי האט גע'גנב'עט א „פיגור".

ווען וואיניטש האט אנגעהויבען דרוקען די רעוועלאציעס. איז ביי לורכ'ן צום עדות צוגעגאנגען דער קאוואַרניע-אייגענטימער דעמבינסקי און ערקלערט, אז אויב וואיניטש וועט אויפהערען דרוקען זיינע רעוועלאציעס, וועט איהם דאביעצקי געבען 10.000 זל.

דער געוו. ווארשאווער פאליציי-קאמענדאנט לודוויקאווסקי דערצעהלט, אז ער האט קיינמאל נישט בעקומען קיין אנקלאגעס אויף דאביעצקי'ן און ער איז פון דאביעצקי'ן געווען זעהר צופרידען.

דער עדות האט נור געהערט, אז דעם „אלטאר", וואס דאביעצקי האט געפונדעוועט פאר'ן קאפוצינער קאשציאל האט געשטאמט פון געלדער, וועלכע דאביעצקי האט צונויפגעזאמעלט ביי גאסען-פרויען.

פאר'ן געריכט געהט-דורך א רייה עדות, וועלכע זאגען ארויס די בעסטע מיינונג וועגען וואיניטש'ן. די עדות בעצייכענען וואיניטש'ן אלס קריסטאל-ריינעם מענש, אידעען-קעמפער א. ד. גל.

וואס זאגט מארטשאק?

א גרויסע סענסאציע האבען ארויסגערופען די ערקלערונגען פון עדות מארטשאק, וועלכער איז אויך געווען אנ'אנגעקלאגטער אין קורנאטאווסקי-פראצעס.

פון דעם עדות שטאמט טאקי די גאנצע ידיעה, אז דאביעצקי האט גע'גנב'עט די פארצעליי-פיגור.

די געשיכטע וועגען דער כאראקטעריסטישער גנבה האט מען דערצעהלט נאך מיט 4 יאהר צוריק.

מען האט אפילו געפרובט פערענטפערען דאביעצקי'ן, אז ער האט די פיגור נישט געוואלט צו'גנב'ענען; ער האט זי נאר געריהרט פון ארט, כדי זי צו בעקוקען, ווען אבער דער דירעקטאר איז אריינגעקומען, האט דאביעצקי זיך פערשעמט און די פיגור בעהאלטען אינטער'ן פאלטא...

וועגען דער דאזיגער גנבה האט דערצעהלט פריהער רומקעוויטש שפעטער אויך דער אגענט קאלינקאס, וועלכער איז דאן געווען צוזאמען מיט דאביעצקי'ן און בייגעוואוינט די גאנצע סצענע.

אויף א גאנצער רייה געשטעלטע פראגען שטעלט פעסט מארטשאק, אז דאביעצקי פלעגט נעהמען נדבות לטובת דעם „אלטאר" ביי אלע אינטערעסאנטען, דערונטער אויך ביי די הייזעל-אייגענטימערינס קרוזע און קוואהסקא, ביי גנבים אויך פראסטיטוטקעס.

דער געוו. שעף פון דער פאליטישער פאליציי אין ווארשא

אינספעקטאר פיאנטקעוויטש

דערצעהלט, אז מארטשאק, האט דערצעהלט אין דער הויפט-פאליציי-קאמענדע א רייה אינטערעסאנטע פרטים, דהיינו דאביעצקי האט אמאל געמאכט א רעווויזיע אין א הייזעל, האט ער ארויסגעשלעפט פון דער שראנק געוויסע טיילען פון דער גארדעראבע פון א פראסטיטוטקע און עס אהיימגעטראגען פאר זיין פרוי; א צווייט מאל איז ער געגאנגען אין א בעקעריי און צוגענומען עטליכע לעבלעך ברויט, אין אנ'אפטייק האט ער דערצעהלט, אז מען האט געפלאנט אויפ'ן אפטייקער א באנדיטען-אנפאל און זיך דערוויל געהייסען בחנם מאכען א מעדיצין א. ד. גל.

אין דאביעצקיס פרומקייט האט קיינער נישט געגלויבט און אלע האבען געהאלטען, אז דאביעצקי מאכט א קאריערע פון זיין פרומקייט. איבריגענס האבען אלע געהאלטען פאר א בעליידיגונג פון רעליגיעזע געפיהלען צו נעהמען געלד אויף אלטארען ביי פראסטיטוטקעס, גנבים און אלפאנסען.

פיאנטקעוויטש דערצעהלט ווייטער, אז איינמאל האט ער ענטדעקט א גרופע פון עטליכע זיבעציג עמיגראנטען, וועלכע האבען עמיגרירט מיט פאלשע פעסער.

דער עדות האט געהייסען די גרופע ארעסטירען ביי דער גרעניץ און דאן איז צו איהם געקומען א פערמיטלער און פארגעלעגט 5.000 דאלאר בלויז דערפאר, ער זאל זיך אבזאגען פון א פערנעגליכער אויספארשונג און איבערגעבען דעם ענין אין אויספארשונגס-אמט...

נאך א בעראטונג פון העכער 2 שעה האט דאס קרייז-געריכט ווי שוין בעוואוסט ארויסגעטראגען אנ'אורטייל, לויט וועלכען ראדאסלאוו וואיניטש ווערט פער'משפט אויף א חודש ארעסט און 50 זלאטעס ציווילע געלד-מאהנונג. דאס אויספיהרען די שטראף ווערט אבגעלעגט אויף 2 יאהר. רעדאקטאר סטעפיטשינסקי ווערט פער'משפט אויפ'ן סמך פון פרעסע-דעקרעט אויף 500 זל. געלד-שטראף.

ביידע פער'משפט'ע דערלאנגען אפעלאציעס געגען דעם אורטייל.

דער אפגענארטער חתן.

פון ג. קופער.

3.

— נישט צו פערזינדיגען—זאגט חיים—כ'קען זיך פערמעסטען איצט מיט אייך, פעטער.

— אבער מיר איז איצט שלעכט—זאגט ר' יחזקאל—דאס רעדעל האט זיך איבערגעדרעהט.

— נישט געזארגט, פעטער, טרייסט חיים—גיט מיר פייגעלען און זי, און איהר, און אייער גאנץ הויז, אלע וועט איהר זיין ביי מיר גליקליך.

די ווערטער זענען ר' יחזקאל'ן אריין אין קאפ. איצט וואלט ער שוין מיט חיים'ען דעם שידוך געטון, אבער וואס קומט ארויס, אז זי האט שוין אנ'אנדער חתן פון בארעסלאוו. אפלאזען דעם באריסלאווער שידוך, האט ר' יחזקאל אויך נישט געקענט. ווארום פייגעלע האט זיך שוין דורך דער צייט צוגעוואוינט צו איהר נייעם חתן. זי האט איהם ליב און וועט פון איהם נישט וועלען אוועקגעהן. גראד איז פייגעלע ביי חיים'ס אנקומען נישט געווען אין דער היים, און ר' יחזקאל האט בעשלאסען זיך צו לאזען אויף א שווינדעל, וואס אי דער שעפס זאל זיין גאנץ, אי דער וואלף זאל זיין זאט.

— גוט,—האט ער געזאגט צו חיים'ען—איך וועל דיר געבען פייגעלע פאר א ווייב—נאר אזוי ווי איך בין געדריקט, פארענגט, מוזטו מיר אויסלייהען א גרויסע סומע געלד.

— מיין גאנץ פערמעגען איז פאר אייך אפען—האט חיים געזאגט א גליקליכער—און פאר גרויס נחת אנגעהויבען טאנצען אליין איבער דער שטוב.

דער פעטער האט גענומען וויפיל נאר עס האט זיך געלאזט. ער איז גלייך אוועק קיין טרוסקאוויץ, וואו זיין פייגעלע איז געזעסען אויף דאטשע. ער האט מיט איהר אפגערעדט, זי זאל גלייך אהיים פאהרען, ארומכאפען זיך מיט חיים'ען, מאכען זיך ווי זי האט איהם ליב, בעשטעהן אפילו מיט איהם געהן צו דער חופה, און פון אונטער דער חופה וועט ער, דער פאטער איהרער, זי אוועקנעהמען און אפשיקען זי אין אנ'אנדער שטאדט.

פייגעלען איז נישט ליב געווען אזוי מיאוס זיך צו בעגעהן מיט איהר אמאליגען חיים'ען. אבער דער פאטער האט זי גענומען סטראשען, אז אויב זי וועט דאס נישט טון, שטעהט איהם פאר צו געהן אין די הייזער און זי וועט אנווערען איהר באריסלאווער חתן, וועמען זי האט ליב.

— דאס איז מיין איינציגער וועג—האט דער פאטער געזאגט—מיט חיים'ס געלד וועסטו ראטעווען מיך און דיך; וועסט קענען געבען דעם נדן דיין באריסלאווער חתן, א נישט וועט ער דעם שידוך אפלאזען...

און פייגעלע האט נאכגעגעבען, וואס טוט מען נישט פאר ליבע?

ר' יחזקאל האט אוועקגעפיהרט ביידע, חיים'ען מיט פייגלען אין א נאהענט שטעדטעל, ווייל ביי זיך אין קאשי האט ער נישט געקענט גוט דורכפיהרען זיינע פלענער.

— מען וועט מוזען פראווען די חתונה אין דער פרעמד—האט ער געזאגט צו חיים'ען—ביי מיר וועל איך מוזען אנבעטען צופיל געסט, מאכען א רייך מאהלצייט און געלד איז א שאד... אין א פרעמדער שטאדט וועלען מיר עס מאכען שטיל, בעשיידען...

חיים האט פערשטאנען, אז דער פעטער איז גערעכט.

עטליכע טעג צייט האט חיים מיט זיין פייגעלען פערבראכט גליקליך. צו זיין גליק איז גאר קיין גרעניץ נישט געווען.

ער האט זיך קוים דערלעבט שוין צום טאג פון דער חתונה. פארנאכט האט ר' יחזקאל אויף גיך אוועקגעשיקט זיין פייגלען קיין טרוסקאוויץ; איהרע חתונה-קליידער האט ער ביי איהר צוגענומען. ער האט אויך ביי איהר צוגענומען דעם שלייער מיט די בלומען, מיט די אלע איבעריגע זאכען. אויף גיך האט ער געלאזט ברענגען צו זיך א ציגיינערקע, פארגעלייגט איהר צו שפילען די ראלע פון א כלה, פארוואס זי וועט בעקומען גאנצע הונדערט גילדען מיט א גוטען מאהלצייט. די ציגיינערקע האט איינגעשטימט.

גלייך האט זיך די ציגיינערקע אנגעטון אין די ווייסע חתונה-קליידער. דעם קאפ האט זי פערדעקט מיט א געדיכטען טול און אוועקגעזעצט זיך אויף דער שטוהל.

דער חתן האט זיך געפונען אין אנ'אנדער שטוב.

— חיים מיין קינד—האט דער מחותן געבעטען—פיהר זיך יודיש, שטארק יודיש, פערגעס נישט, אז מיר זענען „סאנדזער" קינדער, זיי נישט מבייש מיך, און פיהר זיך ווי אויף אלע פרומע חתונות. זיך בעזונדער, באדעק די כלה מיט א דעק-טיכעל און קוק נישט אויף קיין ווייבער. געדענק.

— גוט, גוט, מחותן—האט חיים געזאגט—איך וועל אלץ טון ווי איהר ווילט.

פרום, נישט אויפהויבענדיג די אויגען, האט ער באדעקט די כלה; פרום, נישט אויפהויבענדיג די אויגען האט ער דער כלה אנגעטון דאס פינגערל; פרום, נישט אויפהויבענדיג די אויגען, האט ער אויסגעהערט אלע חכמות און מוסר-רייד פון בדחן. און ערשט שפעטער, אז מען האט איהם מיט זיין גליק געלאזט ענדליך אליין, ווען די כלה האט אויפגעדעקט דאס פערהילטע געזיכט—האט ער דערזעהן זיין אומגליק. פאר איהם איז געשטאנען א שווארצע, נישט-יונגע ציגיינערקע, א געשטופעלטע און א פרעכע.

— נו, וואס האסטו אזוי אויפגעגלאצט די אויגען—האט זי געזאגט צום חתן—וואס ביזטו אזוי בלייך און וואס ציטערסטו אזוי,—קום צו דיין כלה, צו דיין באשערטער...

חיים האט, ווי גרויס ער איז געווען, אויסגעצויגען זיך אויף דער ערד און גע'חלש'ט.

שוין עטליכע חדשים ווי דער אומגליקליכער חיים וואנדערט ארום פון שטאדט צו שטאדט, פון רב צו רב, פון גוטען-יוד צו גוטען-יוד, זוכען גערעכטיגקייט.

דער קראקאווער ראבינאט האט געוואלט אפילו דעם שווינדלערישען מחותן ר' יחזקאל לייגען אין חרם. נאר עס האט זיך אויפגעהויבען א טומעל:

— סטייטש, א „סאנדזער"-קינד וועט מען לייגען אין חרם!

איז דער אומגליקליכער חיים געקומען צום ווארשעווער ראבינאט, מיט א בריף פון קראקאווער ראבינאט, פאדערען גערעכטיגקייט.

רבנים זאגען, אז מען דארף יחזקאל'ן צורייסען ווי א הערינג.

נאר וואס וועט שוין דעם אומגליקליכען חיים ארויסקומען דערפון, וואס מען וועט זיין פעטער „צורייסען ווי א הערינג"? — זיין אייגען צוריסען הארץ וועט שוין קיינער נישט פערריכטען.

(סוף)

ווי אזוי א „רבי" אין ווארשא האט געקעמפט מיט'ן „דבוק".

נאך וועגען דער „דבוק"-מעשה מיט וועלכער עס רודערט זיך אין ווארשא.

מיר האבען שוין נעכטען געשריבען וועגען דער אויסטערלישער מעשה מיט'ן „דבוק" אין די באראקען פאר יודישע היימלאזע אין ווארשא.

די פרוי פייגע הערמאן, אין וועלכער עס זאל האבען ארײַן דער „דבוק" דערצעהלט וועגען איהר אונגליק אט וואס:

דעם „דבוק" האט זי גוט „געזעהן" ער איז געווען א הויכער שווארצער גוי מיט לאנגע צושויבערטע האר און ער איז געווען מיאוס ווי די נאכט.

דאס ערשטע מאל האט זי „איהם" געזעהען שטעהן נעבען בעט און באלד האט זי דערפיהלט, ווי „ער" איז אין איהר ארײַן, זי אנגעהויבען שטיקען און זי געצוואונגען, זי זאל זיך א נאמען געבען סאלא דאמבראוסקא... שבת אין דער פריה איז „ער" צו איהר ווידער געקומען און איהר געוואלט ארויפלעגען א צלם אויפ'ן קאפ און ווען זי האט זיך נישט געלאזט, איז „ער" אין איהר ארײַן און זי ווידער אנגעהויבען צו שטיקען...

שבת אין דער פריה, ווען די יודען זענען אריינגעקומען דאווענען און זי האט אויך געוואלט זאגען א יודיש ווארט — איז „ער" געקומען צו לויפען און איהר געגעבען א קניפ אין האנד און א געשריי געטון:

— קיין איין ווארט יודיש זאלסטו נישט רעדען. דו ביזט א קריסטין און דו דארפסט זאגען „זאל זיין געלויבט יעזוס כריסטוס!"

שבת, בייטאג, איידער „ער" איז פון איהר ארויס, האט זי געפיהלט, ווי מען וואלט איהר מיט א מעסער גע־שניטען דעם פינגער פון פוס און ווען „ער" איז ארויס, איז טאקי פון פינגער גערונען בלוט...

אזוי דערצעהלט זי, די „העלדין" אליין.

זונטאג איז דער מאן פון דער קראנ־קער אוועק צום „רבי'ן" אויף נאלעווקי 7 און איהם דערצעהלט די גאנצע מעשה. האט דער „רבי" געגעבען א שטיקעל אלומיניום פון א צובראכען שיסעלע און עס געהייסען צולעגען צו דער וואונד, דורך וואנען דער „דבוק" איז ארויס..., דאן האט ער געהייסען אנטון דער קראנקער א טלית קטן... דאס בעט, וואו די קראנקע איז געלע־גען זאל מען איבערשטעלען אויף אנ'א־דער ארט. אויף דעם ארט, וואו דער „דבוק" זאל, לויט זיינע רייד האבען געקומען צו קבורה, האט דער רבי געהייסען ארומצוימען דעם באדען אין דער גרויס פון א מענשליכען קבר... צוקאפענס פון דעם „קבר" זאל מען אוועקשטעלען אנגעצונדענע ליכט... 12 א זייגער ביינאכט זאל דער זעלבער מנין יודען, וואס האבען שבת דארט געדאווענט, זיך ארומזעצען ארום דעם „קבר" און ביז 2 א זייגער ביינאכט נישט אויפהערען זאגען „עלינו", „יושב בסתר" און אנדערע תפלות... דערביי האט דער רבי אנגעזאגט, אז אויב דער „דבוק" וועט זיך אנרופען, זאל מען זיך צו איהם בעציהען זעהר שטרענג און מען זאל איהם גאנץ שארף זאגען, אז אויב ער וועט נישט פערלאזען דאס ארט וועט מיט איהם זיין זעהר שלעכט...

נאטירליך האט מען געטון, ווי דער רבי האט געהייסען, אבער — דער „דבוק" האט זיך שוין מעהר נישט אנגערופען...

דא איז געווען א דאקטאר, גלויבט עד דאך נישט אין אזעלכע זאכען—האט ער געזאגט, אז די פרוי איז נערוועז־קראנק.

געהן קאן די פרוי נישט, ווייל דער פוס איז ביי איהר געשוואלען, אויך אויף פערשידענע טיילען פון איהר קערפער זענען פאראן צייכענס, וועל־כע „ער" זאל איהר האבען געמאכט. אזוי רעדט זי גאנץ נארמאל, אבער זי איז אין איין שרעק, „ער" זאל נישט צוריקקומען... זי טרייסט זיך בלויז דער־מיט, וואס „ער" וועט אפשר מורא הא־בען פאר'ן טלית־קטן, וואס זי טראגט לויט'ן געבאט פון „הייליגען רבי'ן".

Dr. H. Wołkowyski

זאכארניא 57 (צעגעלניאנא 19)

טעלעפאן 37-70

ספעציאל־ארצט פאר הויט־ און וועגערישע קראנקהייטען, מענער־שוועכע, בעהאנדלונג מיט קווארץ־שטראהלען.

נעהמט אן פון 1—2 און פון 4—8 אווענד. פאר פרויען פון 4—5 אין א ספעצ. ווארטע־זאל.

די לעצטע טעג פון בעל-מחשבות.

(ענדע פון 8-טע זייט).

צונג מיט חבלי־לידה, קוים, וואס ער האט געשלעפט זיין פערהילצטען פוס, קוים וואס דאס ווארט האט מיט פיין נאכגעהאלטען דעם געליימטען פוס.

עס איז געווען טיפער הערבסט. א קליין דראבנער רעגענדעל האט זיך אלע ווײַלע אפגעשפייט, ווי א שווינד־זוכטיגער אויף דער ערד, וועלכע האט זיך געצויגען ווי אומענדליכע ברודיגע שמאטעס. עס איז געפאלען פון די בוי־מער א בלאט נאך א בלאט.

בעל־מחשבות האט געשלעפט אויף זיינע געליימטע פיס זיין אויסגעמאטער טען קערפער—איז אריינגעפאלען פלוצים אין אומעט און ווייטער מיט מאטערניש געערעדט!

— איהר זאגט, אז איהר קומט קיין בערלין זיך אביסעל צוצושטרייען פער־יאגען דעם וואכעדיגען אומעט פון דער היים. אומזיסט, אומזיסט פון זיך וועט איהר נישט אנטלויפען, אונזער צייט איז א צייט פון יסורים'דיגען אומעט און פיינליכען לאנגווייל... די רעאלע צייט, אלע מענשליכע האפנונגען זענען שוין מקוים געווארען... מקוים געווא־רען דער „באחרית הימים"... יודען הא־בען געוואלט ארץ־ישראל, — נאט אייך ארץ־ישראל... דער זעלטענער חלום די כשופדיגע לעגענדע, פאר וואס יודען האבען געבראכט די גרעסטע קרבנות— נאט אייך! נעהמט! און אט איז געקו־מען די ווירקליכקייט—אויס חלום! דער אמת איז אכזריות'דיג, די ווירקליכקייט איז וואכעדיג, אומעטיג, פיינליך!... מענשען האבען געחלומט וועגען סאצ־אליזם, האבען אויף דעם אוועקגעגע־בען דאס בעסטע, וואס זיי פערמאגען. פערשווענדעט זייער בלוט און פלייש, איז געקומען אונזער וואכעדיג־רעאלע צייט און א זאג געטון: נאט אייך, נעהמט עס;— און אויס חלום, אויס לע־גענדע—און עס איז פיינליך, עס איז גיהנומדיג!..

דער סאציאליזם איז טויט, ביז ער וועט ווידער ווערען א חלום, א לעגענדע!

מיר האבען מיט מאטערניש זיך גע־רוקט פאראויס. דער קראנקער שרייבער האט שווער פארגעזעצט זיין וועג, יעדער טריט האט איהם דערמאנט אן דער ווירקליכקייט...

— עס האט זיך אזוי געוואלט אמאל מאכען שלום צווישען די יודישיסטען און העבראאיסטען, געקומען מיין 50-יאהריגער יובילייע — איך האב אלעמען געזעהן אויף מיין שמחה, יונג און אלט, יודישיסטען און העבראאיסטען, געדוכט זיך דעמאלט אויף א ווײַלע, אז איך האב עפעס דערגרייכט, איז געקומען די וואָ־כעדיגקייט, דאס רעאלע און אפגענומען ביי מיר מיינע הענט און פיס.

יסורים האבען געמאטערט דעם יודי־שען קריטיקער, שטראף־רייד האבען זיך געריסען פון זיין געליימטען מויל, ברע־נענדיגע אמת'ן, וועלכע האבען אין אלץ און אלעמען געלייקענט.

האסט פערלוירען נאך זיי יעדען גלויבען!...

ווי זאל מען דען גלויבען, אז דו זעהסט, אז וועמענס אמת'ן עס האבען אין משך פון 25 יאהר אזוי מעכטיג געקלונגען אין אונזער ליטעראטור, ווע־מעס אמת'ן עס האבען אזוי איבערצײַ־גענד גארנישט לאנג צוריק געקלונגען אין דיינע אויערען, איז שוין פיר יאהר נישטא צווישען אונז.

ווי זאל מען גלויבען?!...

מ. גערץ.

רעדאקציאנס־קאלעגיום:
מ. בראדערזאהן, ל. בראנאַ, ח. י. בזשוזסטאווסקי, ב. זינגער
פעראנטווארטל. רעד.: ח. קויפמאן
ארויסגעבער: פערלאג „נייער פאלקסבלאט", פראדוציר־קאאפעראטיוו מיט באי־האפטונג.

Dr. med. H. LUBICZ

צעגעלניאנא 43, טעל. 32=41

ספעציאליסט פאר הויט־, וועגערישע און מע־נער־שוואכע ־ קראנקהייטען היילונגס־קווארץ־לאמפען (האר־אויספאל).

נעהמט אן פון 8—10 און פון 5—8 אווענד

Dr. Z. RAKOWSKI

ספעציאליסט פאר אויערען־, נאז־, האלז־ און לונגען־קראנקהייטען.

קאנסטאנטינער 9, טעל. 27-81.

שפרעכשטונדען פון 12 ביז 2 און פון 5—7 נעמט אויך אן אין לעטשניצע, זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2 3.

Dr. Med. I. WEINBERG

Cegielniana 47, tel. 26-02.

אינערליכע קראנקהייטען, ספעציעל פאר לונגען־ און הארץ־קראנקהייטען, בע שטראהלונגען און קינסטליכע בערג־זון נעמט אן אין לעטשניצע, זגערזשער 17 פון 6–7. אין דערהיים פון 3–5 נאכמ.

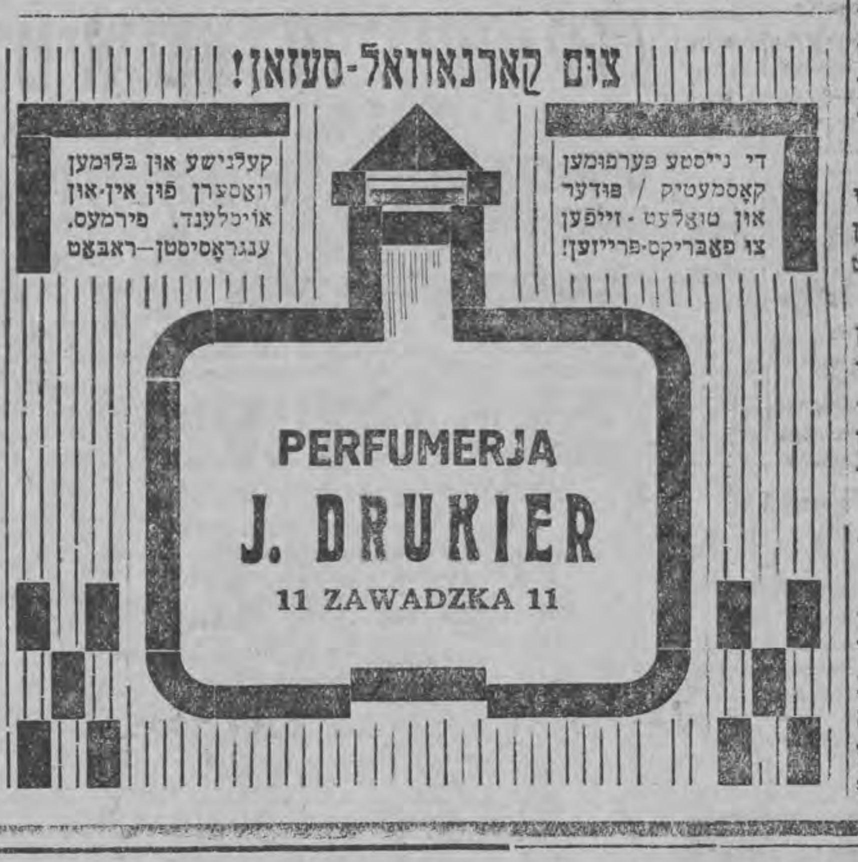

אין די ציין פון טיגער

סענסאציאנעלער ראמאן

פון מאָריס לעבלאַן

(55

— אָבער צו וואָס, אייגענטליך, דארף איך עס טון? — האָט פערענא א פרעג געטון.

— כדי צו ברענגען נאך מעהר בעווייזען געגען דער פרוי פאָוויל, אזוי אז מ'זאל זי פער'משפט'ן צום טויט. איך האב דע־ריבער געבעטען, אז היינטיגע נאכט זאל דא דער קאָמיסאר מיט די אגענטען אנוועזענד זיין. עס וועלען, אלזאָ, זיין פיער פערשוין צום פעסטשטעלען אייער אומשולדיגקייט.

יעדער פון די געקומענע האָט פערנומען זיין אָרט.

צוויי פאָליציאנטען האָבען זיך געזאָלט טוישען ביי דער וואך.

דאָס מאָל האָט מען גענוי רעווידירט עדמונד פאָוויל'ס איבערשטען צימערל, מ'האָט פעסט צוגעשפארט די לאָדען און פערריגעלט די טיר.

זייגער עלף האָט מען אויסגעלאָשען די עלעקטריע.

דאָן לואי און דער קאָמיסאר וועבער זענען כמעט אינ־גאנצען נישט געשלאָפען.

די נאכט איז אדורך רוהיג, און אָהן שום שטערונגען.

ווען מ'האָט אָבער זיבען אינדערפריה געעפענט די לאָדען, האָט מען געפונען אויף דעם טיש ליגען א בריף...

ווען דער איינדרוק ערשטער איז א ביסעל אפגעשוואכט געוואָ־רען, האָט דער קאָמיסאר וועבער גענומען צו זיך דעם בריף, ווייל ער האָט געהאט א פעראָרדנונג נישט צו לייענען איהם און נישט צו ווייזען קיינעם.

אָטאָ איז דער אינהאלט פון דעם דאָזיגען (צווייטען, לויט דער רייה) געהיימנישפולען בריף, וואָס איז צוזאמען מיט דער בעשטעטיגונג פון עקספערטען, אז ער איז געשריבען געוואָרען מיט היפאָליט פאָוויל'ס כתב — איבערגעגעבען געוואָרען אין די צייטונגען:

„איך האב איהם געזעהן! פערשטעהסט, מיין טייערער פריינד, איך האב איהם געזעהן! ער האָט שפאצירט אין בולאָנער וועלדעל מיט אנ'אויפגעהויבענעם קאָלנער און אין א קאפעלושל, וואָס איז איהם געווען ארויפגערוקט אויף די אויערען. צי האָט ער מיך געזעהן? דאכט זיך מיר, אז נישט. עס איז שוין געווען פינסטער כמעט. איך האָב איהם אָבער תיכף דערקענט. איך האָב אויך דערקענט דאָס זילבערנע הענטעל פון זיין העבאן־שטעקען. דאָס איז זיכער געווען ער, אָט דער אויסוואורף.

„הייסט עס, אז ער איז, נישט קוקענדיג אויפ'ן צוזאָג, דאָ אין פאריז! צי פערשטעהסטו, מיט וואָס דאָס דראָהט מיר? אז ער איז דאָ, הייסט עס, אז ער האָט בדעה עפיס צו טון... אָדער — אז מען טוט איז א בעשלאָסענע זאך. א היבש ביסעל שלעכטס האָט מיר דער דאָזיגער מענש פערשאפט! ער האָט שוין ביי מיר דאָס גליק ארויסגעריסען, און איצט וויל ער נאך ביי מיר דאָס לעבען צונעהמען! איך האב מורא"...

דער אינזשינער פאָוויל האָט, אלזאָ, געוואוסט, אז דער פערשוין מיט'ן העבאן־שטעקען פערנעהמט זיך אויף זיין לעבען. מיט זיין אייגענעם בריף האָט ער דאָס בעשטעטיגט.

פון די רייד, וואָס מ'האָט פריהער געהערט פון גאסטאָן סויווער'ן און פון דעם בריף האָט מען געקאָנט אויספיהרען, אז די צוויי מענשען האָבען זיך פון פריהער געקענט, און דערנאָך האָבען עפיס אומבאוואוסטע סיבות שלעכט געווירקט אויף זייער פריינדשאפט, און סויווער האָט אפילו צוגעזאָגט נישט צו ווייזען זיך אין פאריז.

ענדליך האָט זיך א ביסעל ליכט אָנגעהויבען אריינצוקריגען אין דער געדיכטער, אימה'דיגער פינסטערניש, וואָס האָט לעת עתה ארומגעהילט דעם ענין מאָרנינגטאָן.

פון דער אנדערער זייט — ס'ארא סוד עס איז געווען די ערשיינונג פון דעם בריף גופא אויפ'ן טיש!

די פערוואונדערונג פון דעם ברייטען המון איז טאקי דע־ריבער געווען אנ'אויסערגעוועהנליכע.

מ'האָט געמאכט פערשידענע השערות, אָבער קיינער איז דעם ענין נישט געווען ביכולת אויפצוקלעהרען — און נאָך מעהר דערפאר, ווייל די דורכגעפיהרטע אויספאָרשונג האָט בעוויזען, אז יעדער אריינקריגען זיך פון דרויסען איז געווען אויסגעשלאָסען.

איין זאך איז בלויז בעשטעטיגט געוואָרען, ווי דהיינו, אז די אָנווייזונגען פון פערענא'ן זענען ריכטיגע.

די נאכט פון 25 אפריל האָט, ווי פריהער, די נאכט פון 15 אפריל, ארויסגערופען די פאָראויסגעזאָגטע ערשיינונג.

קיינער האָט צוליב דעם נישט געצווייפעלט, אז דעם 5 מאי וועט פאָרקומען די פאָרטזעצונג פון די בריף, און מחמת דעם האָט א גרויסער עולם אין דער נאכט פון 5 אויפ'ן 6 מאי געוואכט אויפ'ן בולוואר סושע, ווארטענדיג אויף פרישע ידיעות.

דער פרעפעקט גופא, וועלכער איז געווען שטארק פער־אינטערעסירט מיט דעם וואונדער, וואָס האָט זיך צוויי מאָל אי־בערגע'חזר'ט, איז, וועלענדיג זיך אליין איבערצייגען, אליין אָנ־געקומען אויפ'ן אָרט אין דער בעגלייטונג פון עטליכע אינספעק־טאָרען, כדי בייצוואוינען די געשעהענישען פון דער דאָזיגער דריטער נאכט.

איינאָרדענדיג די אינספעקטאָרען אין גאָרטען, אין קאָרידאָר און אויפ'ן בוידעם, האָט ער אליין פערנומען אנ'אָרט אין דעם ארבייטס־צימער צוזאמען מיט'ן קאָמיסאר וועבער, דעם סערזשאנט מאזע, און דאָן לואי פערענא.

דאָס ווארטען איז אָבער געווען בחנם, און דאָס צוליב דער שולד פונ'ם פרעפעקט.

נישט אכטענדיג דערויף, וואָס פערענא האָט פראָטעסטירט, האָט דער פרעפעקט, וועלענדיג זיך איבערצייגען צי דאָס ליכט וועט ווירקען אויף דעם לויף פון געשעהענישען, נישט דערלויבט צו פערלעשען די עלעקטריע.

איז טאקע דער בריף נישט אנגעקומען.

און ווייזט אויס, אז פאר דער שווארצקינצלעריי פון די פערברעכער איז נויטיג געווען די אבסאָלוטע סודות'דיגקייט פון דער נאכט.

צעהן טעג זענען, אלזאָ, פערלוירען געגאנגען.

(פאָרטזעצונג קומט).

בעזוך אונז און דו וועסט זיך איבערצייגען! אין ערגיץ ווערסט דו בילִיגער נישט קויפען!

דאס איינציגע ניי־ערעפענטע געשעפט

שטרימף

זיידענע . . . זל. —.2 און 2.50

Fil-de-cosowe „ 2.90 „ 3.25

שקאַ־פּעטען פון „ 0.60 ביז 2.50

GRYNBAUM

NOWOMIEJSKA 7, w podwòrzu.

עס ווערט געשפּילט 3 פאַרשטעלונגען לטובת א וואוילטעטיגען צוועק

טעאַטער „קאלאסעאום“ 53 זאַכאָדניאַ .53

פרייטאג, ד. 27 ה.ח. 8.30 אָוונד ווערט געשפּילט די בעוואוּסטע פּיעסע

„וואו זענען קינדער“

מעלאָדראַמע אין 4 אַקטען מיט געזאַנג און טענץ פון מ. שאָר.

שבת, דעם 28 ד. ח., 3.30 נאַכמ. ווערט געשפּילט די בעליבטע פּיעסע

„די ווייסע שקלאַפין“

לעבענס-בילד אין 4 אַקטען פון זאַלאַטאַרעווסקי.

שבת, דעם 28 טען ד. ח. 8.30 א זייגער אָוונד ווערט געשפּילט די בערימטע פּיעסע

„דער ישיבה־בחור“

לעבענס-בילד אין 4 אַקטען (5 בילדער) מיט געזאַנג און טענץ פון זאַלאַטאַרעווסקי.

בעמערקונג: אָרדנונג בעזיכערט. גרויסער כאָר און אָרקעסטער.

בילעטען אין דער קאַסע פון טעאַטער „קאָלאָסעאום“, פרייטאָג—פון 10 אין דערפריה.

אַלע פּיעסען ווערען אויסגעפיהרט דורך דעם דראַמאַטישען „קרייז ליבהאַבער פון דראַמאַטישע קונסט“. רעזשי: טאַבּיינסקי.

641

אַ פעהיגער יונגערמאַן

בעקאַנט אין דער לעדער-בראַנזשע (אוֹ ך אין שטעפּער-פאַך) זוכט אַ פּאָסטען, עווענטועל אין אַן אַנדערער בראַנזשע געגען אַ מעסיגען האָנאָראַר. אויף פערלאַנג—בעסטע רעפערענצען. אָפערטען אונטער „לעדער-בראַנזשע“ אין אדמ. פון דער צייטונג. 689

Ostrzeżenie.

Doszło do wiadomości miejskich władz podatkowych, że niepowołane osoby, przedstawiając się za sekwestratorów miejskich, inkasują należności podatkowe. Kilka takich wypadków zanotowano przy uskutecznianym obecnie doręczaniu nakazów na rok 1928 płatnikom podatku od lokali. Wobec tego, że do przyjmowania kwot z tytułu należności podatkowych na mieście uprawnieni są jedynie sekwestratorzy, zaopatrzeni w urzędowe legitymacje, które na żądanie winny być płatnikowi okazane. Magistrat m. Łodzi ostrzega ogół podatników przed niepowołanemi osobami, inkasującemi omawiane należności, i prosi o przekazywanie tych osób, po uprzedniem zatrzymaniu, w ręce organów bezpieczeństwa publicznego.— 689

Łódź, dnia 21 stycznia 1928 roku.

MAGISTRAT m. ŁODZI

Przewodniczący Wydziału Podatkowego (—) L. Kuk

Wyceprezydent (—) Dr. E. Wieliński.

MIEJSKI KINEMATOGRAF OSWIATOWY

Wodny Rynek (róg Rokicińskiej) tel. 18-26

Dojazd tramwajami 16 i 10.

Od wtorku, dn. 24-go stycznia 1928 r.

Dla dorosłych: Dla młodzieży:

ZEW MORZA

według St. Kiedrzyńskiego.

W rolach główn.: Marja Malicka, Marjusz Maszyński i Jerzy Marr.

Nad program fragment z obrazu „ABISYNJA“ (ciąg dalszy).

634

Dr. ADAM GROSGLIK

Al. Kościuszki 27, tel. 51-78.

הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און ליבעס-קראַנקהייטען. נעמט אָן פון 4—7 אין אָוונד.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

Sienkiewicza 34 tel. 59-40.

ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקהייטען. בעהאַנדל. פּונמענער-שוואַכע נעמט אָן פון 5—9 אָוונד.

מאַסאַזש- און הייל-גימנאַסטיק-שולע און קאַבינעט

פון דר. מעד.

ב. שמירגעלד

צעגעלניאַנאַ 6, טעל. 51-89

רוקענביינער - פערקרימונגען, פאַראַליזען, נערוועו-שמערצען, פעטזוכט, אַרטערעסקלעראָז, שטוהל-פערשטאָפּונג, גינעקאָלאָגישע מאַסאַזשען, בעהאַנדלונג פון פיזיש שוואַכע קינדער (גרופּען). נאָך דעם ענדיגען די שולע, ווערט ארויסגעגעבען א צייגניס. עמפּפאַנג פון 3—5 נאַכמ.

Dr. med. WOLF EYCHNER

ברוסט - קראַנקהייטען און אַקושעריע

וגיערזער 11 טעל. 34-72.

נעהמט אָן אין דער לעטשניצע פּעטריקאָווער 294 פון 12—3 נאַכמ. אין דערהיים פון 5-6 אָוונד.

בעקאַנטמאַכונג.

ביי מיר איז צו בעקומען פרישע, היימישע

מיטאַגען

פון 12—5 אָזו. צו ביליגע פרייזען. זאַכאָדניאַ 30 קוער אָפיצינע, 2. שטאָק, וו. 16, ביי בלומעל. 601

Dr. med. BRAUN

פּאַלודניאָוואַ 28, טעלעפאָן 40-26

ספּעציעל-אַרצט פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע. בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (האָר-אויספאַל). נעמט אָן פון 9—11 פריה און פון 5—8 אָוונד.

לעכער

צו נעהען אויף דער מאַשין ווערען אָנגענומען ביי

ג. נאָרדמאַן

29 צעגעלניאַנאַ 29

די אונפּאַרטייאישע רעליגיעזע יודען אין לאָדז, ווסכאָדניאַ 45

האָט זיך נײַ-גרינדעט א

וואַהל־קאָמיטעט צום סיים און סענאַט

פון 15 פּערזאָן מיט א פּרעזידיום פון פאָלגענדע פּערזאָנען:

ר׳ שמחה אבערבוים, ר׳ איטשע מאיר וואַידיסלאַווסקי, ר׳ וואָלף מאַקאָווער, ר׳ זינדל פיין, ר׳ חיים גאָלדמאַן.

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

בזשעזשינער 11, טעל. 37-63

אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונד.

ד״ר וואַלינסקי	נאָז, האַלז, אויערען קר.	3—4
ד״ר קערשנער	קינדער קראַנקהייטען	$11\frac{1}{2}$-12 5-4
ד״ר שיפמאַן	אינערליכע קראַנקה.	11—1
ד״ר לוביטש	הויט-און געשלעכטס-קר.	12—2
ד״ר שפירגעלד	נערווען און גייסטיגע קר.	1—3
ד״ר גאָלדבלאַט	אויגען-קראַנקהייטען	$12\frac{1}{2}$—2
ד״ר עליאַסבערג	כירורגישע-קראַנקה.	1—3
ד״ר בערגמאַן	פרויען און געבורטס-הילף	3—4

טיכאַ-טעראַפּיע, שפּראַך-שטערונגען ווי שטאַמלען א. א. וו. פּאָקען-שטעלען, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראַהלונג אײַנשפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציעס. אויף פערלאַנג — וויזיטען אין שטאָט. — אין לאַבאָראַטאָריום ווערען געמאַכט אַלע אַרט אַנאַליזען, ווי אויך פלעגמא און בלוט.

אימפּפונגען געגען שקאַרלאַטין.

בײַ דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען אַ דענטיסטישער קאַבינעט

עס נעהמען אָן:

ד״ר זילבערשטיין	צאָהן-אַרצט	10—2 נמ.
ד״ר לאָזשינסקי מאַראַפּאָלסקאַ	צאָהן-אַרצט	5—7

קינסטליכע ציין, קראָנען, פּלאָמבען א. א. וו.

די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאָג.

א קאראקולענעם

שעהנעם פּאַלטען

כמעט ווי ניי זאָפּאָרט ביליג צו פערקויפען. האָטעל „מאַנטייפעל“, צימער 31, רוג זאַכאָדניע און זאַוואַדזקאַ. 643

ענטשולדיגונג.

איך בעט ענטשולדיגונג ביי ה׳ סאַלעק ליגאַרסקי פאַר די אונטאַקטישע אויפפיהרונג געגען אירם. מיט אַכטונג

640 י. גאָלדשטיין.

שטאָפּערינס

קוואַליפיצירטע

צו שטרייך = וואַרען קענען זיך מעלדען אויף ווייערזשבאָווא 46 פון 8 פריה ביז 1 מיטאָג.

קוואַליפיצירטע

שטאפּערינס

ווערען זאָפאָרט געזוכט אויף אַלעקסאַנדראָווסקא № 13. צו ערפאַהרען אין קאָלאָניאַל - געוועלב ביי פּאַליוואַדאַ. 635

קוואַליפיצירטע

שטאַפּערינס

ווערען געזוכט. נאַרוטאָוויטשאַ 83. 636

אויספּער= קויף פון

האָטעל-מעבעל

אין גוטען צושטאַנד זאַוואַדזקאַ 11 יעדען טאָג פון 12—3 נאָכמיטאָג. צו ערפאַהרען ביים וועכטער. 639

הכחשה.

אַזוי ווי עס איז געוועזען געמאָלדען אין „טאָגעבלאַט“ נומ׳ 22, אַז אין קולטור-אַמט וועט פאָרקומען מאָנטאָג, דעם 30. ד.ח. אַ רעגיסטראַציע פון צייטונגס-פערקויפער וועגען קויהלען, ערקלערען מיר קאַטעגאָריש, אַז אַלע צייטונגס-פערקויפער געהערען נור צום אייגענעם אונפּאַרטייאישען פעראיין און די 6 מאַן, וואָס ווילען געהערען צום קולטור-אַמט, האָבען נישט דאָס רעכט צו רעדען אין נאָמען פון אַלע צייטונגס-פערקויפער.

מיט אַכטונג די פערוואַלטונג.

פּרעזעס: מ. פערדער.

סעקרעטאַר: וויעלגאַוואַלסקי. 644

בעקאַנטמאַכונג.

מיר, די פערוואַלטונג פון אונפּאַרטייאישען יודישען צייטונגס-פערקויפער-פעראיין מאַכט בעקאַנט, אַז אַזוי ווי מיר האָבען שוין אַריינגעגעבען די רשימה פון אונזערע מיטגלידער אין דער קהלה וועגען קויהלען, אַלזאָ, אַפשר געפינט זיך נאָך אַזעלכע צייטונגס-פערקויפער, וואָס נויטיגען זיך אין קויהלען, קאָנען נאָך קומען היינט ביינאַכט פון 5 ביז 8 אָוונד, זיך רעגיסטרירען וועגען קויהלען.

מיט אַכטונג די פערוואַלטונג.

פּרעזעס: מ. פערדער.

סעקרעטאַר: וויעלגאַוואַלסקי.

נאָר די פּאַטענטירטע

פאָדערט איבעראַל

פעלד-בעטען

Palma-Patent

פּראָדוקציע פון דער פאַבריקס - מאַרקע

פאַר וועלכע מיר גאַראַנטירען אויף 8 יאָהר

שטעהט אויף לאַגער אין אַ גרויסען אויסוואַהל:

ניקעל-בעטען, ניקעל-קינדער-בעטען, טיש-בעטען, אַמעריקאַנקעס, קינדער - וועגעלעך, קינדער - בענקעלעך אויף רעדלעך ווי אויך מעטאַל-מעבעל.

מאַטראַצען געבעטע, שאַפּאַ-ווע און האָנאַדיסקע

קאָזעטקעס און טאַפּטשאַנעס.

בעמ.: בעטלעך מיט וועגעלעך ווערט איצט ב רוי ן 17 זל., פאָלאַטער-בעטלעך 14 זל.

רעעלע בעהאַנדלונג. פאַבריקס-פרייזען.

הורט. וועטלעכע רעפּאַראַטורען. דעטייל.

לאָדז, פּולנאָצנאַ 24, טעלעפאָן 85-31.

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

און ערצטליך=דענטיסטישער קאַבינעט

זגיערסקאַ 17 טעל. 16-33.

ד״ר ראַקאָווסקי	נאָז האַלז, אויערען קר	10—11 2—3 7—6
ד״ר רושאַנער	הויט און געשלעכטס קר.	10—11 1—2
ד״ר גאָלדשטיין-פּאָראַק	אויגען-קראַנקהייטען	1 2 7—8
ד״ר ייטמאַן	נערווען קראַנקהייטען	12—2 חוץ זונ.
ד״ר ראָזענצווייג	קינדער-קראַנקהייטען	10—12 4—5
ד״ר פּאַפּיערני	פרויען און געבורטס-הילף	$11\frac{1}{2}$-1 5—6
ד״ר קאַנטאָר	כירורגישע-קראַנקהייט.	4-5 זונ. 1—2
ד״ר ווײַנבערג	אינ. הערץ לונגען-קר	11-1 $5\frac{1}{2}$—7
ד״ר סטופּעל	רענטגען	10—12 4—6
א. גראָדזענטשיק	צאָהן-אַרצט	3—7
נ. ראָזעס	צאָהן-אַרצט	9—2

צאָהן-בעהאַנדלונג, פּלאָמבירונגען, קראָנען, מאָסטען א. א. וו.

בײַ דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען

א רענטגען=אינסטיטוט

היילונג פון הויט קראַנקהייטען פון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגענשטראַהלען, פאַר בעשטראַהלונג און דורכלייכטונגען, קוואַרץ-לאַמפּע, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, אַלע מעדיצינישע אַנאַליזען. א קורס פאַר שטאַמלער. אימפּפונגען געגען שאַרלאַך (שקאַרלאַטין) פון 4—5 נאָכמ.

די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג. וויזיט אין דער שטאָט.

Akuszerka S Nirenberg

טעלעפאָן 29-68

בזשעזשינער נ׳ 20, פראָנט, 3-טען שטאָק ערטיילט בעראַטונגען פאַר דאַמען.

Dr. med. STUPEL

Szkolna 12

ספּעציאַליסט פאַר הויט, האָר און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע, רענטגען-שטראַהלען און קוואַרץ-ליכט, עלעקטראָ-טעראַפּיע. נעמט אָן פון 12—3 נאָכמ. און פון 6—9 אָוונד.

לעטשניצע פרייזען.

Dr. med. H. Lajchter

קאָנסטאַנטינער 9. רוג זאַכאָדניע טעל. 49 66

צאַהן=כירורג

ספּעצ. פון כירורגישע קראַנקהייטען ווי שטשענקעס, גומענס, דזשאַנסלעס, צאָהן - פיסטולעס א.א.וו. נעמט אָן פון $1\frac{1}{2}$- 5 זונטאָג און יום-טוב פון 10 - 12

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat“, spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman

Czcionkami i druk. „Najer Folksblat“, Piotrkowska 21.